

2018

TUTKIMUSEETTINEN
NEUVOTTELUKUNTA

FORSKNINGSETISKA
DELEGATIONEN

FINNISH NATIONAL BOARD ON
RESEARCH INTEGRITY TENK

Tieteellisten julkaisujen tekijyydestä sopiminen

**Att komma överens om upphovsmannaskapet
till vetenskapliga publikationer**

**Agreeing on authorship
Recommendation for research publications**

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK)

on Suomen opetus- ja kulttuuriministeriön tiedeyhteisön esityksestä nimeämä asiantuntijaelin. TENK on perustettu asetuksella vuonna 1991 käsittelemään tieteelliseen tutkimukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja edistämään tutkimuseetikkaa. Suomessa yliopistot, ammattikorkeakoulut ja muut tutkimusorganisaatiot ovat vapaaehtoisesti sitoutuneet noudattamaan TENKin ohjeita hyvästä tieteellisestä käytännöstä.

Forskningsetiska delegationen (TENK)

är ett sakkunnigorgan som utses av Finlands undervisnings- och kulturministerium på förslag av det vetenskapliga samfundet. Forskningsetiska delegationen grundades med en förordning år 1991 för att behandla etiska frågor med anknytning till vetenskaplig forskning och för att främja forskningsetiken. I Finland har universitet, yrkeshögskolor och andra forskningsorganisationer frivilligt förbundit sig till att följa Forskningsetiska delegationens anvisningar om god vetenskaplig praxis.

The Finnish National Board on Research Integrity TENK

is a body of specialists as appointed by the Ministry of Education and Culture on the proposal of the scientific community. TENK was founded in 1991 by decree to handle ethical issues on scientific research and to promote research integrity. Universities, universities of applied sciences and other research organisations in Finland have voluntarily committed to comply with TENK's guidelines on responsible conduct of research.

www.tenk.fi

Tieteellisten julkaisujen tekijyydestä sopiminen

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan suositus 2018

Att komma överens om upphovsmannaskapet till vetenskapliga publikationer

Forskningsetiska delegationens rekommendation 2018

Agreeing on authorship

Recommendation for research publications

Finnish National Board on Research Integrity TENK 2018

Tutkimuseettinen neuvottelukunta
Forskningsetiska delegationen
The Finnish National Board on Research Integrity TENK

Helsinki 2018
ISBN 978-952-5995-14-5 (pain.)
ISBN 978-952-5995-15-2 (pdf)

Sisältö

Suosituksen soveltaminen ja toimeksianto 4

Tekijyys osana hyvää tieteellistä käytäntöä 5

Mitä on tekijyys/kirjoittajuus tutkimusjulkaisussa | Kirjoittajuuden mukana tulee myös vastuu sisällöstä | Tekijyys ei liity työsuhteeseen | Väitöskirjan tekijyys

Tekijyyteen liittyviä ohjeita ja suosituksia 7

Tekijyys HTK-ohjeessa | Tekijyys tutkijan ansioluettelossa | Kansainvälisiä ohjeita

Tekijyyteen ja sen loukkaamiseen liittyviä käsitteitä 9

Muistilista tutkimushankkeen osapuolille tekijyydestä sopimiseksi 13

Tutkimuksen suunnitteluvaiheessa | Tutkimustyön aikana |
Tutkimuksen julkaisuvaiheessa | Tutkimushankkeen päätyttyä

Ohjeita, suosituksia ja kirjallisuutta 16

Ohjeita ja suosituksia | Kirjallisuutta

Innehåll

Rekommendationens tillämpning och uppdrag 16

Upphovsmannaskap som en del av god vetenskaplig praxis 18

Vad är upphovsmannaskap/författarskap i en forskningspublikation? | Författarskap innebär också ansvar över innehållet | Upphovsmannaskapet saknar samband med anställningsförhållandet | Upphovsmannaskap till doktorsavhandlingar

Anvisningar och rekommendationer om upphovsmannaskap 21

Upphovsmannaskap i gvp-anvisningarna | Upphovsmannaskap i forskarens meritförteckning | Internationella anvisningar

Begrepp som rör upphovsmannaskap och kränkning därav 24

Minneslista för överenskommelse om upphovsmannaskap bland parterna i ett forskningsprojekt 29

I planeringsskedet | Under forskningsarbetet |
I publiceringsskedet | När forskningsprojektet slutförts

Anvisningar, rekommendationer och litteratur 32

Anvisningar och rekommendationer | Litteratur

Contents

Application and mandate of the recommendation 34

Authorship as part of responsible conduct of research 36

What is authorship in research publications? | Authorship comes with a responsibility for the content | Authorship is not related to the employment contract | Authorship of a dissertation

Guidelines and recommendations on authorship 38

Authorship in the rcr guidelines | Authorship in the researcher's cv | International guidelines

Terms associated with authorship and its disregard 41

Checklist for participants in a research project to agree authorship 45

When planning the research | During the research | At the research publication stage | At the end of the research project

Guidelines, recommendations and literature 48

Guidelines and recommendations | Literature

Liite 1. Taulukko työkaluksi tekijyyden pohtimiseen 50

Bilaga 1. Tabell för att fastställa upphovsmannaskapet 51

Appendix 1. Table as a tool for considering authorship 52

Liite 2. Esimerkki kirjoittajaluettelon laatimiseen 53

Bilaga 2. Exempel för upprättande av författarförteckning 54

Appendix 2. Example of creating a list of authors 55

Liite 3. Åbo Akademin esimerkki sopimusmallipohjasta tekijyyden määrittämiseksi |

Bilaga 3. Åbo Akademi's avtalsmall för fastställande av upphovsmannaskap |

Appendix 3. Åbo Akademi university's authorship model 56

Suosituksen soveltaminen ja toimeksianto

Tieteellinen julkaiseminen on tutkijoille tärkeä meritoitumisen tapa. Tieteellisissä yhteisjulkaisuissa käytännöt vaihtelevat tieteenalakohtaisesti sen suhteen, ketkä merkitään julkaisun kirjoittajiksi ja muiksi tekijöiksi. Jos tutkimusta tehdään ryhmässä, ei aina ole selvää, missä järjestyksessä ja keiden nimet julkaisun tekijä- tai kirjoittajaluetteloon tulisi merkitä. Tällöin tekijyydestä saattaa syntyä kiista, jota on jalkikäteän hankala selvittää.

Kiistojen ennaltaehkäisemiseksi Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK) päätti vuonna 2016 laatia Suomessa työskentelevien tutkijoiden käyttöön suosituksen tieteellisten yhteisjulkaisujen tekijyydestä sopimiseksi. Suositus täydentää TENKin yhdessä tiedeyhteisön kanssa laatimaa *Hynä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausten käsittelyminen Suomessa* (2012) -ohjetta.

Suositus on yleisohje, joka on tarkoitettu otettavaksi huomioon kunkin tieteenalan vakiintuneiden käytänteiden rinnalla. Suosituksessa ei esimerkiksi määritellä yksityiskohdaisesti, keiden nimet tutkimusjulkaisussa tulee mainita. Suosituksessa ei myöskään käsitellä tekijänoikeuslaissa säädettyä tekijänoikeutta eikä aineiston omistus- tai käyttöoikeuksia.

Yksittäiset tieteenalat tai esimerkiksi tieteelliset seurat voivat suosituksen pohjalta laatia omia suosituksiaan, jotka voidaan julkaista TENKin verkkosivuilla.

Suosituksen laatineen työryhmän puheenjohtajana toimi TENKin varapuheenjohtaja, yliopistonlehtori Pekka Louhiala (Helsingin yliopisto) ja muina jäseninä tieteenala-asiantuntija Katja Fält (Tietoarkisto), professori Rainer Oesch (Helsingin yliopisto), suunnittelija Janne Pölönen (Julkaisufoorumi) ja pääsihteeri Sanna Kaisa Spoof (TENK). Sihteerinä toimi projektipäällikkö Iina Kohonen (Vastuullinen tiede -hanke, TENK ja Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta TJNK).

Suositus pohjautuu tutkimusorganisaatioiden TENKille toimittamiin tietoihin hyvän tieteellisen käytännön loukkausepäilyistä sekä eri tutkimusalojen tekijyyden määrittelyä selvittävään kyselyyn, jonka TENK lähetti Tieteellisten seurain valtuuskunnan jäsenseuroille syksyllä 2016.

Suositus löytyy TENKin verkkosivuilta myös ruotsiksi ja englanniksi. Se on valmistunut osana opetus- ja kulttuuriministeriön vuosina 2015–2018 rahoittamaa hanketta Tiedon jakaminen luo vaikuttavuutta: tekijyys, tiedon kuratointi ja hyvät tiedeviestinnän käytänteet (OKM/122/524/2015).

Suositus hyväksyttiin TENKin kokouksessa 14.12.2017. Se luovutettiin opetusministeri Sanni Grahn-Laasoselle 24.1.2018.

Tekijyys osana hyvää tieteellistä käytäntöä

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK) saa tiedon kaikista Suomessa tehdyistä hyvän tieteellisen käytännön (HTK) loukkaus-ilmoituksista. Viime vuosina tekijyyksiä ovat olleet kasvussa niin Suomessa kuin maailmanlaajuisestikin. Kiistat tulee selvittää ennen kuin käsikirjoitus lähetetään julkaistavaksi, sillä pahimmillaan ne johtavat hyvän tieteellisen käytännön (HTK) loukkaustutkintaan. Syntyviin kiistoihin liittyy usein vääriä odotuksia ja huonoa tai olematonta kommunikointia tutkimushankkeen jäsenten kesken. Niiden selvittäminen on jälkikäteen hankalaa, jos tutkimusjulkaisun tekijöitä ei ole sovittu etukäteen. Tämän suosituksen on tarkoitus helpottaa keskustelua tekijyydestä.

Mitä on tekijyys/kirjoittajuus tutkimusjulkaisussa

Tekijyydellä tarkoitetaan tässä suosituksessa kaikkea toimintaa tutkimustiedon tuottamiseksi ja mahdollistamiseksi. Tutkimusetiikan näkökulmasta tekijällä/kirjoittajalla (*author*) tarkoitetaan henkilöä, joka on osallistunut tieteellisen artikkelin tai muun julkaisun tekoon niin merkittävällä panoksella (*contribution*), että hänet tulee mainita julkaisun tekijä- tai kirjoittajaluettelossa. Kirjoittajaluetteloon tai toimittajaksi merkityt henkilöt voivat lisätä asianomaisen julkaisun julkaisuluettelonsa.

Kaikkea osallisuutta ei tarvitse huomioida kirjoittajaluettelossa eikä kirjoittajaluettelossa maininta aina edellytä varsinaista julkaisun kirjoitustyötä. Mikäli julkaisua varten tehty työ ei ole laadultaan sellaista, että henkilö

tulisi mainita kirjoittajaluettelossa, voidaan hänen panoksensa kuvailla julkaisun kiitoksissa (*acknowledgements*). On myös huomioitava, että vaikka osallisuus ei oikeuttaisi mainintaan kirjoittajaluettelossa, saattaa henkilöllä olla tekijänoikeus tiettyihin julkaisun osiin, esimerkiksi kuvitukseen.

Tieteenalakohtaiset käytännöt vaihtelevat sen suhteen, kuka merkitään julkaisun kirjoittajaluetteloon. Julkaistun artikkelin tekstin kirjoittamisen lisäksi esimerkiksi tutkimuksen ideointi tai suunnittelu, tutkimusaineiston tuottaminen, analyysi tai tulkinta, työssä hyödynnettyjen materiaalien tai menetelmien kehittäminen, kokoomateoksen toimittamiseen tai esimerkiksi tutkimusta havainnollistavien kuvien laatiminen ovat kaikki ovat kaikki kontribuutioita, joiden merkitsemisestä julkaisuun tulee sopia.

Yksittäisen julkaisun tekijyydestä sovit- taessa on tärkeää, että sovitto käytäntö on asianomaisen tieteenalan yleisesti hyväksymä ja että kaikki, joita asia koskee, ovat valinnasta tietoisia. Etenkin monitieteisissä ja kansainvälisissä hankkeissa tieteenalakohtaiset erot on hyvä tiedostaa ja niiden yhteensovittamisesta on neuvoteltava hyvissä ajoin.

Kiistojen ennaltaehkäisemiseksi TENK suosittelee, että tutkimushankkeisiin osallistuvat tutkijat ja muut yhteisjulkaisujen laatijat aloittavat vastuullisen tutkijan tai tutkimusryhmän johtajan johdolla keskustelun tekijyyden periaatteista jo tutkimuksen suunnittelu-

vaiheessa, hyvissä ajoin ennen käsikirjoituksen tarjoamista julkaisijalle.

Periaatteista on hyvä myös sopia kirjallisesti ja keskustelua tulee käydä koko tutkimushankkeen ajan toistuvasti niin, että käsikirjoituksen valmistuttua kaikille on selvää, millainen kontributio oikeuttaa esimerkiksi nimen mainintaan kirjoittajaluettelossa ja millä periaatteella tekijöiden järjestys luettelossa syntyy.

Kirjoittajuuden mukana tulee myös vastuu sisällöstä

Tutkimustyöhön osallistunut saa tekijyyden myötä tunnustuksen tekemästään työstä, mutta samalla hän sitoutuu kirjoittajana ottamaan vastuun julkaistun tutkimuksen sisällöstä ja sen tuloksista. Jollei julkaisussa toisin mainita, jakavat kirjoittajaluettelossa mainitut tekijät vastuun koko julkaisusta yhteisvastuullisesti.

Monitieteisissä tai laajoissa tutkimushankkeissa tutkimusjulkaisuun saattaa sisältyä hyvin eriytyneitä tutkimusosia, jolloin voi käytännössä olla mahdotonta vaatia kaikkia kirjoittajalistaan merkittyjä ottamaan vastuun työn jokaisesta vaiheesta. Tällöin yksi mahdollisuus on avata tekijöiden roolia (*contributorship*) julkaisun kirjoittajaluettelon yhteydessä. On kuitenkin hyvä, että ainakin yksi valittu niin sanottu vastaava tekijä/kirjoittaja (*guarantor*) ottaa vastuun koko julkaisun sisällöstä.

Tekijyys ei liity työsuhteeseen

Vaikka tekijyydestä voidaan pitkälti sopia, ei niin sanotusta tekijänkunniasta, oikeudesta tulla tunnustetuksi tekijänä, voida luopua työsuhteissa tai muissa sopimuksissa. Tämä on tärkeää paitsi tutkijan ansioitumisen kannalta, myös tekijyyden myötä syntyvän tutkimuseettisen vastuun

tähden. Lausunnoissaan TENK on linjannut, ettei ole merkitystä, millaisessa opiskelija- tai palvelussuhdeasemassa henkilö on tai on ollut, kun arvioidaan, tulisiko hänet mainita julkaisun tekijänä. Kysymys tekijyydestä riippuu yksinomaan siitä, millaisen tieteellisen panoksen henkilö on antanut tutkimuksessa esitettävän tiedon tuottamiseen.

Väitöskirjan tekijyys

Väitöskirjaan liittyvistä tekijyyuskysymyksistä on sovittava hyvissä ajoin. Mikäli artikkeliväitöskirja koostuu yhteisartikkeleista, on ohjaajien lausunnosta tai muusta selvityksestä käytävä ilmi, mikä on ollut väittelijän oma osuus artikkelissa ja sen taustalla olleessa tutkimushankkeessa. Väittelijä ja ohjaaja sopivat ohjaussopimuksessa artikkeliväitöskirjassa noudatettavista tekijyyden periaatteista ja siitä, miten esimerkiksi mahdollisten avustajien osuus huomioidaan.

Väittelijällä on aina tekijänoikeus väitöskirjaansa. Tämä koskee sekä monografian että artikkeliväitöskirjan tekijää. Lisätietoja löytyy TENKin ja Suomen yliopistot UNIFI ry:n laatimista suosituksista, jotka käsittelevät tutkimuseettisiä näkökohtia väitöskirjan ohjaaja tarkastusprosessiin.

Tekijyyteen liittyviä ohjeita ja suosituksia

Tekijyys HTK-ohjeessa

Kaikki Suomen yliopistot ja suurin osa tutkimuslaitoksista sekä ammattikorkeakouluista ovat sitoutuneet Tutkimuseettisen neuvottelukunnan *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsittelyminen Suomessa* -ohjeeseen (HTK-ohje 2012).

HTK-ohjeessa otetaan kantaa tekijyyteen seuraavasti:

- Tutkimushankkeessa tai tutkimusryhmässä sovitaan ennen tutkimuksen aloittamista tai tutkijoiden rekrytointia kaikkien osapuolten – niin työnantajan, vastuullisen tutkijan (*principal investigator*) kuin ryhmän jäsenten – oikeudet, tekijyyttä koskevat periaatteet, vastuut ja velvollisuudet sekä aineistojen säilyttämistä ja käyttöoikeuksia koskevat kysymykset kaikkien osapuolten hyväksymällä tavalla.

HTK-ohjeen mukaan hyvää tieteellistä käytäntöä loukkaa

- muiden tutkijoiden osuuden vähätely julkaisuissa, kuten mainitsematta jättäminen, sekä puutteellinen tai epäasiallinen viittaaminen aikaisempiin tutkimustuloksiin
- tekijyyden manipulointi esimerkiksi sisällyttämällä tutkimukseen osallistumattomia henkilöitä tekijäluetteloon tai niin sanotun haamukirjoittajan

tekemän työn hyväksyminen tutkijan omiin nimiin.

Loukkaukset voivat olla joko vilppiä tai piittaamattomuutta hyvästä tieteellisestä käytännöstä.

Tekijyyteen liittyvät periaatteet on sovittava ennen käsikirjoituksen lähettämistä julkaisijalle. Jos tekijyydestä syntyy kiistaa käsikirjoituksen julkaisijalle lähettämisen jälkeen eikä asiassa päästä sopuun, on asia selvitettävä virallisessa HTK-prosessissa. Asiaa ei voi jälkikäteen sovittaa esimerkiksi tarjoamalla korvaavaa tekijyyttä toisessa julkaisussa.

Tekijyys tutkijan ansioluettelossa

Nimi kirjoittajaluettelossa on tutkijalle ansio, jonka hän voi merkitä julkaisuluettelonsa. Suomessa tutkimusorganisaatiot ja tutkimusta rahoittavat tahot edellyttävät, että heille osoitetut tai heidän tutkijayhteisössään laaditut hakuasiakirjat (hakemus, ansioluettelo, julkaisuluettelo, portfolio) noudattavat hyvää tieteellistä käytäntöä.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK), Suomen yliopistot UNIFI ry, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry ja Suomen Akatemia ovat yhdessä laatineet mallin hyvän tieteellisen käytännön mukaiseksi ansioluetteloksi. Tutkijan ansioluettelomallilla pyritään ohjeistamaan ansioluettelon laatijaa tutkimuseettisestä näkökulmasta siten, että ansiot tulisivat esille mahdollisimman kattavasti, totuudenmukaisina ja vertailukelpoisina.

Merkitessään julkaisujaan ansio- tai julkaisu- luettelonsa tutkijan on huolehdittava, että myös kaikki tekijyyteen liittyvät yksityiskohdat (mm. tekijöiden järjestys) ovat kuten julkaisuun on merkitty. Jos epäillään, että tekijäluetteloa on ansioluettelossa, muissa hakuasiakirjoissa tai niiden käänöksissä vääristelty, asia voidaan käsitellä TENKin ohjeiden mukaisesti HTK-loukkausepäilynä.

Kansainvälisiä ohjeita

Monet julkaisijat ohjeistavat tekijyydestä omilla ohjeillaan. Laajasti tunnettu esimerkki on lääketieteellisten tiedelehtien päätoimittajien (International Committee of Medical Journals Editors, ICMJE) ohjeistus (ns. Vancouver-ohje), jossa suositellaan tekijyyden määrittelyyn seuraavia neljää kriteeriä:

1. merkittävä osallistuminen (*substantial contribution*) tutkimuksen ideointiin ja suunnitteluun, aineiston keräämiseen tai aineiston analysoimiseen ja tulkintaan JA
2. artikkelin luonnosteleminen tai sen kriittinen tarkistaminen siten, että on merkittävästi vaikuttanut sen sisältöön JA
3. lopullisen julkaistavan version hyväksyminen JA
4. vastuun ottaminen työn jokaisesta vaiheesta varmistaen, että hyvää tieteellistä käytäntöä on noudatettu työn kaikissa vaiheissa.

ICMJE-ohjeistuksen tarkoitus ei ole sulkea pois mahdollisia tekijöitä. Ohjeissa todetaan, että kaikille, jotka ovat osallistuneet tutki-

muksen ideointiin ja suunnitteluun, aineiston keräämiseen tai aineiston analysoimiseen, pitää tarjota mahdollisuus osallistua tutkimuksen perusteella kirjoitettavan käsikirjoituksen suunnitteluun, arviointiin ja lopulliseen hyväksymiseen ja näin ollen mahdollisuus mainintaan kirjoittajaluettelossa.

Eurooppalaisten tiedeakatemioiden yhteistyöjärjestö ALLEA (All European Academies) julkaisi keväällä 2017 uudistetun version tutkimuseettisestä toimintaohjeesta *The European Code of Conduct for Research Integrity – Revised edition*. Ohje ottaa tekijyyteen kantaa seuraavasti:

- All authors are fully responsible for the content of a publication, unless otherwise specified.
- All authors agree on the sequence of authorship, acknowledging that authorship itself is based on a significant contribution to the design of the research, relevant data collection, or the analysis or interpretation of the results.
- Authors acknowledge important work and intellectual contributions of others, including collaborators, assistants, and funders, who have influenced the reported research in appropriate form, and cite related work correctly.
- All authors disclose any conflicts of interest and financial or other types of support for the research or for the publication of its results.

Lisää ohjeita, suosituksia ja kirjallisuutta tekijyydestä on lueteltu tämän suosituksen lopussa.

Tekijyyteen ja sen loukkaamiseen liittyviä käsitteitä

Anastaminen (misappropriation)

Anastaminen on vilppiä, ja sillä tarkoitetaan toisen henkilön tutkimustuloksen, -idean, -suunnitelman, -havaintojen tai -aineiston oikeudetonta esittämistä tai käyttämistä omista nimissä.

Avoimessa yhteiskirjoittajuus/-tekijyys

Avoimessa yhteiskirjoittamisessa tutkimusjulkaisua työtetään usean tutkijan voimin yhteistyönä avoimesti verkossa. Usein kaikki tekijät saavat nimensä kirjoittajaluetteloon.

Haamukirjoittaja/-tekijä

(ghost author, ghost writer)

Termillä voidaan tarkoittaa kahta asiaa: Haamukirjoittajalla tai -tekijällä voidaan tarkoittaa sovitusti toisen henkilön puolesta kirjoittavaa, nimettömäksi jäävää tekijää. Joskus termillä myös viitataan henkilöön, joka tutkimuspanoksensa puolesta tulisi merkitä tekijäksi, mutta jonka nimi puuttuu luettelosta. Kumpikaan käytäntö ei ole hyvän tieteellisen käytännön mukaista. Ks. myös *medical writer*.

Ennen käsikirjoituksen tarjoamista julkaistavaksi tulee aina huolehtia, että kaikki tutkimukseen osallistuneet ovat tietoisia kirjoittajalistaan valituista tekijöistä ja heidän järjestyksestään sekä siitä, että he hyväksyvät tämän valinnan.

HTK, hyvä tieteellinen käytäntö

(responsible conduct of research, RCR)

HTK on lyhenne ilmaisusta hyvä tieteellinen käytäntö. Se tarkoittaa tiedeyhteisön hyväksy-

miä toimintatapoja, kuten rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa ja esittämisessä sekä tutkimusten ja niiden tulosten arvioinnissa, eettisiä tiedonhankintamenetelmiä sekä toisten tutkijoiden työn kunnioittamista. TENK valvoo Suomessa HTK:n noudattamista, ja sen laatima ohjeistus *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa* eli HTK-ohje on julkaistu suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Sähköinen versio ohjeesta on Tutkimuseettisen neuvottelukunnan verkkosivuilla, ja painettua ohjetta voi tilata maksutta neuvottelukunnalta.

Itsensä plagiointi (self-plagiarism)

Itsensä plagiointi on hyvän tieteellisen käytännön loukkaus, ja sillä tarkoitetaan samojen tulosten julkaisemista useita kertoja näennäisesti uusina. On kuitenkin täysin sallittua käyttää omaa, aiemmin julkaistua tekstiä toistamiseen, jos sen yhteydessä tavalla tai toisella viittaa tai mainitsee, missä kyseistä tekstiä on aikaisemmin käyttänyt tai missä sen on julkaissut. Myös omaan julkaistuun teokseen tulee viitata samoin ehdoin kuin muiden tutkimuksiin (ks. plagiointi), ja asia on huomioitava myös ansio- ja julkaisuluettelossa esimerkiksi julkaisujen käännösversioiden kohdalla.

Jos epäillään, että tutkija paisuttelee tai väärinstelee ansioitaan ansioluettelossa, muissa hakuasiakirjoissa tai niiden käännöksissä, voidaan asia käsitellä Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeiden mukaisesti epäilynä hyvän tieteellisen käytännön loukkauksesta.

Kiitokset (acknowledgements)

Tutkimuksen tekoon osallistuu usein henkilöitä, joiden panos ei ole niin merkittävä, että se edellyttäisi nimen mainitsemista kirjoittajaluettelossa. Tällöin heidät voi mainita julkaisun kiitokset-osiossa tai esipuheessa. Kiitoksissa voidaan mainita esimerkiksi tutkimuksen ohjaajia, arvioijia, kommentoijia, rahoittajia tai teknisiä tutkimusavustajia.

Lahjakirjoittaminen/-tekijyys (gift/honorary/guest authorship)

Lahjakirjoittaminen/tekijyys viittaa käytäntöön, jossa tekijyys ”annetaan lahjaksi” henkilölle, joka ei tosiasiallisesti osallistunut julkaistavan tutkimuksen tekoon kirjoittajalis-tassa mainitsemisen oikeuttavalla panoksella. Toisinaan lahja annetaan vastalahjan toivossa, mutta aina lahjan saaja ei edes tiedä asiasta, ja hänen nimensä lisätään kirjoittajaluetteloon ainoastaan nostamaan julkaisun tieteellistä arvoa. Toisinaan tilanteeseen liittyy valta-asetelma, esimerkiksi jatko-opiskelijan ja vanhemman tutkijan välillä.

Tekijyyden lahjoittaminen ei ole hyvän tieteellisen käytännön mukaista. On tärkeää tiedostaa, että henkilöt, jotka merkitään julkaisun kirjoittajaluetteloon, ovat vastuussa sen sisällöstä silloinkin, jos epäillään HTK-loukkausta.

Medical writer

Termillä viitataan erityisesti lääketieteellisessä tutkimuksessa käytettyyn kirjoittajaan, joka toimii käsikirjoituksen teknisenä toimittajana. Hän ei yleensä ole osallistunut tutkimuksen tekoon muulla panoksella eikä häntä mainita tekijänä.

Merkittävä panos (substantial contribution)

Monet tekijyysohjeet suosittavat, että oikeus mainintaan kirjoittajaluettelossa syntyy ainoastaan, mikäli panos tutkimuksen tekoon on ollut merkittävää (*substantial*). Määritelmät tästä kuitenkin vaihtelevat tieteenalakohtaisesti. Tietyille aloille on tyypillistä, että ainoastaan julkaisun varsinainen kirjoittaminen oikeuttaa nimen lisäämiseen kirjoittajaluetteloon, toisilla esimerkiksi aineiston hankintaan, analyysiin, aiheen ideointiin tai tutkimusprosessiin liittyvä työ edellyttää mainintaa kirjoittajaluettelossa. Joillakin aloilla henkilön panos voidaan katsoa merkittäväksi, mikäli hänen kokemuksensa, tietonsa, taitonsa tai muu luova panoksensa on saanut aikaan julkaisussa esiteltävän tieteellisen löydön.

TENK ei ota kantaa tieteenalakohtaisiin eroihin merkittävän panoksen määrittelemisessä. On kuitenkin tärkeää, että etenkin monitieteisissä ja kansainvälisissä tutkimushankkeissa, joissa käsitykset tekijyyteen oikeuttavasta panoksesta saattavat poiketa toisistaan, sovitaan asiasta hyvissä ajoin. Asia on syytä ottaa esille aina, kun tutkimusryhmään tulee uusia henkilöitä tai tilanne muuttuu muulla tapaa.

Piittaamattomuus

Piittaamattomuus hyvästä tieteellisestä käytännöstä luokitellaan Suomessa HTK-loukkaukseksi. Se ilmenee törkeinä laiminlyönteinä (*gross negligence*) ja holtittomuutena tutkimustyön eri vaiheissa.

Plagiointi (plagiarism)

Plagiointi on vilppiä. Plagioinnilla eli luvattomalla lainaamisella tarkoitetaan jonkun toisen julkituoman tutkimussuunnitelman, käsikirjoituksen, artikkelin tai muun tekstin tai

sen osan, kuvallisen ilmaisun tai käännöksen esittämistä omana. Plagiointia on sekä suora että mukailten tehty kopiointi, jota ei asianmukaisen viittauksen avulla osoiteta oikealle tekijälle.

Saalistavat julkaisut (*predatory publications*)

Saalistavilla julkaisuilla viitataan lehtiin ja muihin julkaisuihin, jotka esiintyvät tieteellisinä, mutta laiminlyövät tiedekustantajalle kuuluvan vastuun esimerkiksi vertaisarvioinnista. Toiminta perustuu aggressiiviseen markkinointiin ja kirjoittajilta perittäviin maksuihin.

Sidonnaisuudet

Rahoituslähteet ja tutkimuksen suorittamisen kannalta merkitykselliset muut sidonnaisuudet on ilmoitettava tutkimukseen osallistuville ja ne myös raportoidaan tutkimuksen tuloksia julkaistaessa. Tutkijat myös pidättäytyvät kaikista tieteeseen ja tutkimukseen liittyvistä arviointi- ja päätöksentekotilanteista, jos on syytä epäillä heidän olevan esteellisiä.

Tekijänoikeus

Tekijänoikeudellinen tekijyys-käsite on sidottu teoksen muotoon. Alkuperäinen tekijä on se, joka on luovalla panoksellaan vaikuttanut teoksen, esimerkiksi julkaisun tai taideteoksen, syntymiseen ulkoisesti havaittavaan muotoon (Tekijänoikeuslaki 1 §). Tekijyydestä voidaan tekijänoikeuslain mukaan pitkälti sopia. Teoksen muoto ja ajatussisältö voivat olla joskus vaikeasti erotettavissa, ja siksi myös tekijänoikeudesta on syytä sopia erikseen.

Koska tekijänoikeus suojaa teoksen muotoa, ei abstraktille idealle yleensä saa teossuojaa tekijänoikeuden kautta. Tutkimusetiikan näkökulmasta tekijyys kuitenkin ulottuu muodon lisäksi myös teoksen sisältöön ja ideaan. Esi-

merkiksi tutkimusidean tai julkaistun tekstin lainaaminen ilman viittausta alkuperäislähteeseen voidaan katsoa anastukseksi tai plagioinniksi, myös silloin, kun lainaus ei ole sanasta sanaan alkuperäislähteestä kopioitu.

Tekijöiden järjestys kirjoittajaluettelossa

Kirjoittajaluetteloon merkittyjen yhteisartikkelin tekijöiden nimien järjestyksen merkitys vaihtelee tieteenalakohtaisesti. Tieteenalasta riippuen voidaan painottaa esimerkiksi ensimmäistä ja/tai viimeistä tekijää. Usein ensimmäiseksi merkitään tutkija, joka on tehnyt suurimman osan työstä, ja viimeisenä on työnhajaaja tai tutkimusryhmän johtaja. Toisilla aloilla noudatetaan aakkosellista järjestystä.

TENK suosittelee noudattamaan tieteenalan vakiintunutta ja tiedeyhteisön hyväksymää käytäntöä pitäen huolen, että valittu järjestys on kaikkien tekijöiden tiedossa ja kaikkien hyväksymä. Erityisen tärkeää etukäteen sopiminen on monitieteisissä ja kansainvälisissä hankkeissa tieteenalojen erilaisten käytäntöjen tähden.

Tekijöiden roolit (*contributorship*) ja muut vastuut

Toisinaan julkaisun on tuottanut niin laaja tai monitieteinen ryhmä, että on kohtuutonta vaatia kaikkia tutkimuseettiseen vastuuseen jokaisesta tutkimuksen osasta. Yksi tapa asettaa kirjoittajalistassa mainitut tekijät vastuuseen ainoastaan omasta osuudestaan on luetella tutkimuksen alussa jokaisen tekijän osuus tutkimuksessa. Mikäli tekijät listataan heidän roolinsa mukaan, on tärkeää, että ainakin yksi tekijä ottaa vastuun koko julkaisusta (ks. vastaava kirjoittaja/tekijä). Liitteessä 3 on esimerkki Åbo Akademin sähköisestä lomakkeesta, jolla kirjoittajaluettelon järjestyksestä ja

tekijöiden rooleista voi sopia ennen käsikirjoituksen lähettämistä julkaisijalle.

Toimittajuus

Toimittajuuteen voi liittyä sekä tekstin tekninen muokkaus että sisällöllinen/tieteellinen kontribuutio. Tieteellisten kokoomateosten yhteydessä tulee tapauskohtaisesti sopia, mahdollisesti jo hankkeen alkaessa, mikä edellyttää henkilön merkitsemistä joko toimittajaksi, päätoimittajaksi tai toimituskunnan jäseneksi tai että hänen työpanoksensa huomioidaan esimerkiksi kiitoksissa (*acknowledgements*).

Vastaava kirjoittaja/tekijä (*guarantor*)

Vastaavalla kirjoittajalla/tekijällä viitataan tekijään, joka ottaa päävastuun koko julkaisun sisällöstä. Vastaava kirjoittaja/tekijä on erityisen tärkeä monitieteisissä tai muutoin laajoissa yhteisjulkaisuissa, joissa yksittäisten tutkijoiden ei voida olettaa voivan arvioida kaikkien tekijöiden osuutta. Useimmiten roolin ottaa tutkimusryhmän johtaja tai joku toinen senioriasemassa oleva tutkija. Ks. myös yhteyskirjoittaja (*corresponding author*).

Jokainen tutkija on vastuussa siitä, että tutkijayhteisössä noudatetaan hyvää tieteellistä käytäntöä myös tekijyyksymyksissä. Tutkimusryhmissä on pidettävä huoli siitä, että myös tutkijanuransa alussa olevat ovat tietoisia tutkijayhteisöä sitovista säännöistä.

Vertaisarviontitunnus

Vertaisarviointitunnus on Tieteellisten seurain valtuuskunnan rekisteröimä tavaramerkki, jolla suomalaiset tiedekustantajat voivat merkitä julkaisemansa tieteellisen ennakoarvioinnin läpikäyneet artikkelit ja kirjat. Tunnus kertoo, että kyseisen julkaisun vertaisarviointi on toteutet-

tu kansainvälisen tiedeyhteisön noudattamien laadullisten ja eettisten vaatimusten mukaisesti (ks. myös saalistavat lehdet).

Vilppi

Vilppi tieteellisessä toiminnassa merkitsee tiedeyhteisön ja usein myös päätöksentekijöiden harhauttamista. Se on väärien tietojen tai tulosten esittämistä tiedeyhteisölle tai niiden levittämistä esimerkiksi julkaisuissa, tieteellisessä kokouksessa pidettävässä esitelmässä, julkaistavaksi tarkoitettussa käsikirjoituksessa, oppimateriaalissa tai rahoitushakemuksessa. Vilppiä on myös toisten tutkijoiden tekemän työn anastaminen tai esittäminen omana tutkimuksena.

Yhteykskirjoittaja/-tekijä (*corresponding author*)

Yhteykskirjoittajalla viitataan henkilöön, joka hoitaa kanssakäymisen julkaisijan kanssa. Hänen yhteystietonsa ovat julkaistun artikkelin yhteydessä, ja on hänen vastuullaan, että tieto kulkee julkaisijan ja muiden tekijöiden välillä. Termin käyttö vaihtelee eri tieteenaloilla, ja yhteykskirjoittaja saattaa toimia myös vastaavana kirjoittajana (*guarantor*).

Muistilista tutkimushankkeen osapuolille tekijyydestä sopimiseksi

Tutkimuksen suunnitteluvaiheessa

Sopikaa tekijyyden periaatteet

Tutkimushankkeen osapuolten oikeudet, vastuut ja velvollisuudet tulee sopia kaikkien osapuolten hyväksymällä tavalla heti hankkeen alussa. Tutkimuksen myötä syntyvien julkaisujen tekijät eivät usein ole vielä tiedossa eikä esimerkiksi julkaisujen kirjoittajalistassa mainittujen tekijöiden keskinäistä kirjoittajajärjestystä ole aina mahdollista sopia tutkimuksen alkuvaiheessa. Tekijyyden periaatteet voidaan kuitenkin sopia jo ennen tutkimustyön alkamista.

Sopimusta tulee tarkistaa ja täydentää hankkeen edetessä. Vastuu sopimisesta on projektin johtajalla tai hankkeen vastuullisella tutkijalla. Tekijyydestä sovittaessa on pidettävä huoli, että se ei ole ristiriidassa hyvän tieteellisen käytännön kanssa. Sopimus voi olla vapaamuotoinen, ja sopimusmuistioon kirjataan ainakin

- hankkeen osapuolet, allekirjoituspäiväys ja voimassaoloaika
- mitä kirjoittajuuteen, toimittajuuteen tai muuhun tekijyyteen oikeuttava panos hankkeessa tarkoittaa
- millä perusteella henkilö saa nimensä kiitoksiin (*acknowledgements*) tai hänet huomiodaan muulla tavoin
- millä periaatteella kirjoittajaluetteloon merkittyjen tekijöiden järjestys määräytyy.

Tutkimustyöhön osallistuvien henkilöiden tekijyyttä ja työpanosta voi arvioida esimerkiksi liitteen 1 taulukkoa työkaluna käyttäen.

Varautukaa kiistoihin

Kiistat tulee selvittää ennen kuin käsikirjoitus lähetetään julkaistavaksi, sillä pahimmillaan ne johtavat hyvän tieteellisen käytännön (HTK) loukkaustutkintaan. Kirjatkaa, kuinka toimitaan mahdollisissa kiistatilanteissa. Jos tekijyydestä syntyy erimielisyyttä, apua sovitteluun voi pyytää esimerkiksi tutkimusorganisaation tutkimusetiikan tukihenkilöltä. Pitäkää huoli, että kaikki hankkeeseen osallistuvat tuntevat hyvän tieteellisen käytännön periaatteet.

Tehkää aineistohallintasuunnitelma

Tutkimuksessa kerättävän aineiston käyttöoikeuksista ja hallinnasta sekä mahdollisesta arkistoinnista tai muusta pitkäaikaistaltioinnista, mahdollisesta jatkokäytöstä tai hävittämisestä tutkimuksen jälkeen sekä aineistoon viittamisesta voidaan sopia erillisellä sopimuksella. Tutkimusaineistoihin voi liittyä myös tekijänoikeudellisia seikkoja. Lisätietoja aineistohallinnasta löytyy esimerkiksi Tietoarkiston ylläpitämästä *Aineistohallinnan käsikirjasta*.

Keskustelkaa hankkeen julkaisuajataulusta ja mahdollisista julkaisukanavista

Hankkeen jäsenillä on erilaisia motiiveja julkaisemiseen. Osalla aikatauluun voi vaikuttaa esimerkiksi väitöstyön eteneminen. On myös hyvä tiedostaa, että kaikki julkaisut eivät noudata eettisesti kestäviä julkaisuprosesseja. Suomessa säännöllistä tieteellistä julkaisu toimintaa harjoittava kustantajat voivat hakea

vertaisarviointitunnuksen, joka kertoo, että kyseisen julkaisun vertaisarviointi on toteutettu kansainvälisen tiedeyhteisön noudattamien laadullisten ja eettisten vaatimusten mukaisesti.

Tutkimustyön aikana

Sopikaa kirjoittajaluettelon nimien järjestys

Sopikaa soveltuvin osin, keiden nimet merkitään kirjoittajaluetteloon sekä nimien järjestys. Tehkää sopimus kirjallisesti hyvissä ajoin ja jokaisen julkaisun kohdalla erikseen. Tarkistakaa todellinen kontribuutio julkaisuvaiheessa. Huolehtikaa, että jokainen tutkijana, vastuuhenkilönä tai avustajana hankkeeseen osallistuva henkilö on tietoinen, miten hankkeen aikana tuotettavien julkaisujen tekijyys on sovittu. Apuna kirjoittajien sopimisessa voi käyttää esimerkiksi liitteen 2 esimerkkitaulukkoa. Liitteessä 3 on esimerkki Åbo Akademin sähköisestä lomakkeesta, jolla kirjoittajaluettelon järjestyksestä ja tekijöiden rooleista voi sopia.

Tarkistakaa ja täydentäkää tutkimushankkeen alussa laadittua sopimusta

Tekijyyksikysymykset on syytä ottaa esille aina, kun tutkimusryhmään tulee uusia henkilöitä tai tilanne muuttuu muulla tapaa. Vastuu keskustelun ylläpidosta on hankkeen tai tutkimusryhmän johtajalla tai vastuullisella tutkijalla.

Tutkimuksen julkaisuvaiheessa

Huolehtikaa, että kaikki hyväksyvät valinnat

Tarkistakaa ennen jokaisen käsikirjoitusversion tarjoamista julkaistavaksi, että kaikki tutkimukseen osallistuneet ovat tietoisia kirjoittajalistasta ja hyväksyvät siihen ja kiitoksiin merkityt henkilöt sekä teoksen mahdolliset toimittajat ja heidän järjestyksensä.

Sopikaa, kuka toimii yhteyshenkilönä (*corresponding author*) kirjoittajien ja kustantajan välillä.

Huolehtikaa, että jokainen kirjoittajaluetteloon merkitty tekijä on hyväksynyt käsikirjoituksen viimeisen, julkaisijalle lähetettävän version. Hyväksymisen voi hoitaa esimerkiksi sähköpostitse, jotta sen voi jälkikäteen tarkistaa.

Muistakaa tutkimuseettinen vastuu

Muistuttakaa tekijöitä tekijyyden mukanaan tuomasta tutkimuseettisestä vastuusta. Jollei julkaisussa toisin mainita, ovat kirjoittajaluetteloon merkityt henkilöt vastuussa koko artikkelin sisällöstä yhteisvastuullisesti. Jokaisen pitää tehdä oma kriittinen arvionsa siitä, täyttyvätkö tekijyyden kriteerit hänen omalla kohdallaan ja antaako luvan nimensä käyttämiseen. Ilmoittaa kirjoittajien sidonnaisuudet.

Tutkimushankkeen päätyttyä

Huolehtikaa tutkimuksessa

muodostuneesta aineistosta

Sopikaa, miten tutkimuksessa syntyvä aineisto säilytetään turvallisesti tutkimuksen aikana ja mitä sille tapahtuu tutkimuksen jälkeen. Huolehtikaa, että aineisto on tallennettu tai hävitetty asianmukaisesti tietosuojasta huolehtien. Aineiston tallentamisesta jatkokäyttöä varten ks. Tietoarkiston ylläpitämä *Aineistonhallinnan käsikirja*.

Tekijyys näkyviin myös laajalle yleisölle viestissä

Pitäkää huoli, että tekijyys merkitään oikein myös konferenssisitelmien ja opetuksen yhteydessä tai kun tutkimuksesta viestitään tiedeyhteisöä laajemmalle yleisölle esimerkiksi sosiaalisessa mediassa.

Ohjeita, suosituksia ja kirjallisuutta

Ohjeita ja suosituksia

ALLEA (All European Academies):

The European Code of Conduct for Research Integrity, revised edition, 2017. <http://www.allea.org/wp-content/uploads/2017/03/ALLEA-European-Code-of-Conduct-for-Research-Integrity-2017-1.pdf>

COPE (Committee on Publication Ethics):

Code of conduct and best practice guidelines for journal editors, 2011. <https://publicationethics.org/resources/code-conduct>

Council of Science Editors (CSE):

White Paper on Promoting Integrity in Scientific Journal Publications, Authorship and Authorship Responsibilities, 2012. <https://www.councilscienceeditors.org/resource-library/editorial-policies/white-paper-on-publication-ethics/2-2-authorship-and-authorship-responsibilities/>

International Committee of

Medical Journals Editors (ICMJE):

Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals, 2016. <http://www.icmje.org/icmje-recommendations.pdf>

Office of Research Integrity:

Authorship Guidelines, 2010. <http://www.uaf.edu/ori/responsible-conduct/authorship/>

Suomen Akatemia:

Suomen Akatemian malli julkaisuluettelo varten, 2017. <http://www.aka.fi/julkaisuluettelo/>

Swiss Academies of Arts and Science:

Authorship in scientific publications. Analysis and recommendations, 2013. <http://www.akademien-schweiz.ch/en/index/Publikationen/Archiv/Richtlinien-Empfehlungen.html>

Tekijänoikeuslaki:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1961/19610404>

Tietoarkisto:

Aineistonhallinnan käsikirja. <http://www.fsd.uta.fi/aineistonhallinta/fi/index.html>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta:

Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsittelyminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK)

ja Suomen yliopistot UNIFI ry:

Tutkimuseettisiä näkökohtia väitöskirjan ohjaus- ja tarkastusprosessiin. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ja Suomen yliopistot UNIFI ry:n suosituksia yliopistoille, 2016. http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/TENK_UNIFI_ohjeistus_vaitoskirjaprosessi.pdf

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK), Suomen

yliopistot UNIFI ry, Ammattikorkeakoulujen

rehtorineuvosto Arene ry ja Suomen Akatemia:

Tutkijan ansioluettelomalli, 2013. http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/tutkijan_ansioluettelomalli_260613.pdf

Kirjallisuutta

Albert Tim ja Wager Elizabeth.

"How to handle authorship disputes: a guide for new researchers." COPE Report. 2003:32–4. https://publicationethics.org/files/2003pdf12_0.pdf

Louhiala Pekka, Saloheimo Pertti ja Launis Veikko.

"Kuka on kirjoittaja?" *Lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim* 2014;130(3):198–9. <http://www.duodecimlehti.fi/lehti/2014/3/duo11476>

Marušić A, Bošnjak L ja Jerončić A.

"A systematic review of research on the meaning, ethics and practices of authorship across scholarly disciplines." *PLOS ONE*. 2011; 6(9): e23477:1–17. <http://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0023477>

Osborne Jason W ja Holland Abigail.

"What is authorship, and what should it be? A survey of prominent guidelines for determining authorship in scientific publications." *Practical Assessment, Research & Evaluation*. 2009; 14(15). <http://pareonline.net/pdf/v14n15.pdf>

Rekommendationens tillämpning och uppdrag

Vetenskapliga publikationer är ett viktigt sätt för forskare att meritera sig. Det finns skillnader i praxis mellan olika vetenskapsområden när det gäller att fastställa vilka som anges som författare och övriga upphovsmän i samband med vetenskapliga sampublikationer. Om forskningen utförs i grupp är det inte alltid klart vilkas namn som ska tas upp i publikationens upphovsmanna- eller författarförteckning, och i vilken ordning namnen ska anges. Då kan det uppstå en dispyt om upphovsmannaskapet, som är svår att reda ut i efterhand.

För att förebygga dispyter bestämde sig Forskningsetiska delegationen 2016 för att upprätta en rekommendation för forskare som arbetar i Finland, om att komma överens om upphovsmannaskapet till vetenskapliga publikationer. Rekommendationen kompletterar anvisningen *God vetenskaplig praxis och handläggning av misstankar om avvikelser från den i Finland* (2012) som utarbetats av Forskningsetiska delegationen i samarbete med vetenskapssamfundet.

Rekommendationen är en allmän anvisning som är avsedd att beaktas vid sidan av den etablerade praxis som tillämpas inom varje vetenskapsområde. Rekommendationen nämner t.ex. inte i detalj vilkas namn som ska nämnas i forskningspublikationen. Rekommendationen behandlar inte upphovsrätten som regleras i upphovsrättslagen, och inte heller

ägande- eller nyttjanderätt avseende materialet.

Enskilda vetenskapsområden eller t.ex. vetenskapliga samfund kan utgående från rekommendationen upprätta sina egna rekommendationer, som kan publiceras på Forskningsetiska delegationens webbplats.

Som ordförande i den arbetsgrupp som upprättat rekommendationen fungerade Forskningsetiska delegationens vice ordförande, universitetslektor Pekka Louhiala (Helsingfors universitet), övriga medlemmar var vetenskapsområdesexpert Katja Fält (Finlands samhällsvetenskapliga dataarkiv), professor Rainer Oesch (Helsingfors universitet), planerare Janne Pölönen (Publikationsforum) och generalsekreterare Sanna Kaisa Spoof (Forskningsetiska delegationen). Sekreterare var projektchef Iina Kohonen (projektet Vastuullinen tiede – Ansvarsfull vetenskap, Forskningsetiska delegationen och Delegationen för informationsspridning).

Rekommendationen bygger på uppgifter som forskningsorganisationerna delgivit Forskningsetiska delegationen gällande misstankar om avvikelse från god vetenskaplig praxis samt en enkät som undersökte definitionen av upphovsmannaskap inom olika forskningsområden, och som Forskningsetiska delegationen skickade till

Vetenskapliga samfundens delegations olika medlemsamfund under hösten 2016.

Rekommendationen finns på finska, svenska och engelska på Forskningsetiska delegationens webbplats. Rekommendationen har utarbetats inom projektet Tiedon jakaminen luo vaikuttavuutta: tekijyys, tiedon kuratointi ja hyvät tiedeviestinnän käytänteet (Information skapar påverkan: upphovsmannaskap, kuratering av information samt god praxis för vetenskapskommunikation) (OKM/122/524/2015) som under perioden 2015–2018 finansieras av undervisnings- och kulturministeriet.

Rekommendationen godkändes vid Forskningsetiska delegationens möte den 14 december 2017. Den överräcktes till undervisningsminister Sanni Grahn-Laasonen den 24 januari 2018.

Upphovsmannaskap som en del av god vetenskaplig praxis

Forskningsetiska delegationen får information om alla anmälningar som lämnats in om avvikelse från god vetenskaplig praxis i Finland. Dispyter om upphovsmannaskap har blivit vanligare under de senaste åren, såväl i Finland som på global nivå. Dispyter bör redas ut innan manuskriptet skickas för publicering, för de kan i värsta fall leda till en utredning av avvikelse från god vetenskaplig praxis (GVP). Dispyterna bottenar ofta i falska förväntningar eller dålig eller obefintlig kommunikation mellan parterna i ett forskningsprojekt. Det är svårt att reda ut sådana meningsskiljaktigheter i efterhand, om parterna inte i förväg enats om upphovsmannaskapet till forskningspublikationen. Denna rekommendation är avsedd att underlätta diskussionen om upphovsmannaskapet.

Vad är upphovsmannaskap/författarskap i en forskningspublikation?

Med upphovsmannaskap avses i denna rekommendation all verksamhet som producerar och möjliggör forskning. Med upphovsman/författare (*author*) avses i forskningsetisk mening en person som deltagit i att skapa en vetenskaplig artikel eller annan publikation, med en så betydande insats (*contribution*) att det är befogat att han eller hon omnämns i publikationens förteckning över upphovsmän eller författare. En person som omnämns i författarförteckningen eller som angetts som redaktör kan lägga till publikationen i sin publikationsförteckning.

Inte alla slag av delaktighet behöver tas upp i författarförteckningen, och ett omnämnande i författarförteckningen förutsätter inte alltid att personen deltagit i det egentliga skrivarbetet. Om det arbete som en person lagt ner på publikationen inte är av sådan art att omnämning i författarförteckningen är befogat, kan hans eller hennes insats beskrivas i tackorden (*acknowledgements*). Observera även att en person vars bidrag inte berättigar till omnämnande i författarförteckningen kan ha upphovsrätt till vissa delar av publikationen, t.ex. illustrationerna.

Det finns skillnader i praxis mellan olika vetenskapsområden när det gäller att fastställa vem som anges i författarförteckningen. Parterna måste komma överens om hur olika insatser anges i publikationen. Utöver skrivandet av den publicerade artikelns text gäller detta också t.ex. forskningens idé eller planering, framtagning, analys eller tolkning av forskningsdata, utveckling av material eller metoder som används i forskningen, redigering av samlingsverk eller framställning av åskådliggörande bilder.

Vid överenskommelse om upphovsmannaskapet till en enskild publikation är det viktigt att det förfaringssätt som man enas om är allmänt erkänt av vetenskapsområdet i fråga och att alla berörda är medvetna om det urval som gjorts. Särskilt i tvärvetenskapliga och internationella projekt är det bra att vara medveten om skillnader

mellan olika vetenskapsområden, och i god tid förhandla om samordning.

För att förebygga dispyter rekommenderar Forskningsetiska delegationen att forskare som deltar i forskningsprojekt, liksom andra som deltar i att upprätta sampublikationer, diskuterar principerna för upphovsmannaskap under ledning av den ansvariga forskaren eller forskningsgruppens chef. Detta bör ske redan i det skede när forskningen planeras, i god tid innan manuskriptet erbjuds till utgivaren.

Det är en bra idé att också avtala dessa principer skriftligt och upprepade gånger ta upp dem till diskussion under projektets gång. Då vet alla, i det skede när manuskriptet är klart, hurdan insats som t.ex. berättigar till att bli omnämnd i författarförteckningen och vilka principer som styr ordningsföljden i förteckningen över upphovsmän.

Författarskap innebär också ansvar över innehållet

De personer som deltagit i forskningsarbetet får genom upphovsmannaskapet erkännande för sitt arbete, men förbinder sig samtidigt som författare att bära ansvaret för den publicerade undersökningens innehåll och resultat. De upphovsmän som upptagits i författarförteckningen är gemensamt ansvariga för hela publikationens innehåll, om inget annat nämns i publikationen.

I tvärvetenskapliga eller breda forskningsprojekt kan en forskningspublikation bestå av mycket differentierade delar. I så fall kan det i praktiken vara omöjligt att kräva att alla personer i författarförteckningen ansvarar för varje delmoment i arbetet. En möjlig lösning

är då att beskriva upphovsmännens roller (*contributors*) i samband med publikationens författarförteckning. Det är dock bra att minst en utsedd s.k. ansvarig upphovsman/författare (*guarantor*) tar på sig ansvaret för hela publikationens innehåll.

Upphovsmannaskapet saknar samband med anställningsförhållandet

Parterna har i stor utsträckning möjlighet att sinsemellan komma överens om upphovsmannaskapet. Upphovsmannahedern, eller rätten att bli erkänd som upphovsman, kan dock inte avsägas genom anställningsavtal eller annat avtal. Detta är viktigt när det gäller meriteringen av forskare, också på grund av det forskningsetiska ansvar som upphovsmannaskapet innebär. Forskningsetiska delegationen har i sina utlåtanden slagit fast att det inte har någon betydelse i vilket slags studerande- eller tjänsteförhållandesituation personen befinner sig eller har befunnit sig, vid bedömning av huruvida han eller hon bör omnämnas som upphovsman till publikationen. Frågan om upphovsmannaskap beror helt och hållet på hurdan vetenskaplig insats personen bidragit med för att ta fram den kunskapsom presenteras i undersökningen.

Upphovsmannaskap till doktorsavhandlingar

Man bör i god tid komma överens om upphovsmannaskapet i fråga om doktorsavhandlingar. Om en artikelavhandling består av gemensamma artiklar, bör disputandens andel i artikeln och i det bakomliggande forskningsprojektet framgå ur handledarnas utlåtanden eller annan redogörelse. Disputanden och handledaren enas i ett handledaravtal om de principer

för upphovsmannaskap som ska gälla för artikelavhandlingen, och på vilket sätt t.ex. eventuella assistenters insatser uppmärksammas.

Disputanden har alltid upphovsrätt till sin doktorsavhandling. Detta gäller upphovsmän till såväl monografier som artikelavhandlingar. Mer information finns i de rekommendationer som utarbetats av Forskningsetiska delegationen och Finlands universitet UNIFI rf som behandlar forskningsetiska synvinklar på handledning och granskning av doktorsavhandlingar.

Anvisningar och rekommendationer om upphovsmannaskap

Upphovsmannaskap i GVP-anvisningarna

Alla universitet i Finland, liksom största delen av forskningsinstituten och yrkeshögskolorna, har förbundet sig till Forskningsetiska delegationens anvisningar *God vetenskaplig praxis och handläggning av misstankar om avvikelser från den i Finland* (GVP-anvisningarna 2012).

GVP-anvisningarna tar ställning till upphovsmannaskap enligt följande:

- Innan forskningen inleds eller en forskare rekryteras uppgörs inom forskningsprojektet eller forskningsgruppen ett avtal om samtliga parter – såväl arbetsgivarens som den ansvarige forskarens (*principal investigator*) och forskningsgruppens medlemmars – rättigheter, upphovsrättsliga principer, ansvar och skyldigheter samt om förvaringen och rätten att använda material på ett sätt som alla parter godkänner.

Följande förfaranden är enligt GVP-anvisningarna avvikelser från god vetenskaplig praxis:

- Att förringa andra forskares roll i en publikation, t.ex. att underlåta att nämna dem, samt att hänvisa till tidigare forskningsresultat på ett bristfälligt eller osakligt sätt.
- Att manipulera upphovsmannaskapet, t.ex. genom att lägga till personer som inte är delaktiga i forskningen i listan på

upphovsmän eller att anta ett arbete som utförts av en s.k. spökskrivare i forskarens eget namn.

Avvikelser kan vara antingen oredlighet eller försummelse av god vetenskaplig praxis.

Parterna bör komma överens om principerna för upphovsmannaskap innan manuskriptet skickas för publicering. Om en dispyt om upphovsmannaskapet uppstår efter att manuskriptet skickats till utgivaren och ingen överenskommelse nås, bör ärendet redas ut i en officiell GVP-process. Jämkning i efterhand, t.ex. genom att erbjuda ersättande upphovsmannaskap i en annan publikation, är inte möjlig.

Upphovsmannaskap i forskarens meritförteckning

Att bli omnämnd i en författarförteckning är för forskaren en merit som han eller hon kan ange i sin publikationsförteckning. I Finland förutsätter forskningsorganisationer, och organ som finansierar forskning, att de ansökningshandlingar som riktas till dem eller som upprättas inom deras forskarsamfund (ansökan, meritförteckning, publikationsförteckning, portfolio), följer god vetenskaplig praxis.

Forskningsetiska delegationen, Finlands universitet UNIFI rf, Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf samt Finlands Akademi har i samråd gjort upp en modell till meritförteckning, som

uppfyller kriterierna för god vetenskaplig praxis. Modellen till meritförteckning för forskare är avsedd att ur forskningsetisk synvinkel instruera den som upprättat en meritförteckning, så att meriterna visas så komplett som möjligt, sanningsenligt och på ett sätt som möjliggör jämförelser mellan olika sökande.

När forskaren anger sina publikationer i sin merit- eller publikationsförteckning bör han eller hon se till att alla detaljer som rör upphovsmannaskapet (bl.a. upphovsmännens ordningsföljd) anges på samma sätt som i publikationen. Vid misstanke om att upphovsmannaförteckningen förvrängts i en meritförteckning, andra ansökningshandlingar eller översättningar av dessa, kan ärendet behandlas som misstanke om avvikelse från god vetenskaplig praxis enligt Forskningsetiska delegationens anvisningar.

Internationella anvisningar

Många utgivare har egna instruktioner avseende upphovsmannaskap. Ett välkänt exempel är de s.k. Vancouverreglerna, riktlinjer som utarbetats av en grupp chefredaktörer för medicinska tidskrifter (International Committee of Medical Journals Editors, ICMJE). Där rekommenderas att upphovsmannaskap fastställs på grundval av följande fyra kriterier:

1. betydande bidrag (*substantial contribution*) till forskningens idé och utformning, datainsamling eller analys och tolkning av data OCH
2. uppgörande av utkast till artikeln eller kritisk granskning av den och därmed betydande inverkan på artikelns innehåll OCH

3. godkännande av slutversionen som ska publiceras OCH

4. ansvar för varje skede av arbetet och säkerställande av att god vetenskaplig praxis iakttagits i arbetets alla delmoment.

Avsikten med ICMJE-riktlinjerna är inte att utesluta eventuella upphovsmän. I riktlinjerna konstateras att alla som bidragit med forskningens idé och utformning, insamling eller analys av data, bör erbjudas möjlighet att delta i planeringen, bedömningen och det slutliga godkännandet av det manuskript som skrivs utgående från forskningen, och därmed få möjlighet att upptas i författarförteckningen.

De europeiska vetenskapsakademiernas samarbetsorganisation ALLEA (All European Academics) publicerade våren 2017 en förnyad version av sina forskningsetiska föreskrifter *The European Code of Conduct for Research Integrity – Revised edition*. Föreskrifterna förhåller sig till upphovsmannaskap enligt följande:

- All authors are fully responsible for the content of a publication, unless otherwise specified.
- All authors agree on the sequence of authorship, acknowledging that authorship itself is based on a significant contribution to the design of the research, relevant data collection, or the analysis or interpretation of the results.
- Authors acknowledge important work and intellectual contributions of others, including collaborators, assistants, and

funders, who have influenced the reported research in appropriate form, and cite related work correctly.

- All authors disclose any conflicts of interest and financial or other types of support for the research or for the publication of its results.

Ytterligare anvisningar, rekommendationer och litteratur om upphovsmannaskap förtecknas i slutet av denna rekommendation.

Begrepp som rör upphovsmannaskap och kränkning därav

Ansvärlig författare/upphovsman (guarantor)

Med ansvarig författare/upphovsman avses en upphovsman som tar på sig huvudansvaret för hela publikationens innehåll. Den ansvariga författaren/upphovsmannen är särskilt viktig när det gäller tvärvetenskapliga eller annars breda sampublicationer, där de enskilda forskarna inte kan antas kunna bedöma alla upphovsmännens andel. Rollen axlas oftast av forskningsgruppens chef eller någon annan forskare i senior ställning. Se även korresponderande författare (*corresponding author*).

Varje forskare är ansvarig för att god vetenskaplig praxis iaktas i forskarsamfundet också när det gäller frågor om upphovsmannaskap. Forskningsgrupperna måste se till att även de som befinner sig i början av sin forskarkarriär är medvetna om de bindande regler som gäller forskarsamfundet.

Betydande insats (substantial contribution)

Många anvisningar om upphovsmannaskap rekommenderar att rätten att omnämnas i författarförteckningen endast ska ges personer som bidragit med en betydande (*substantial*) insats till forskningen i fråga. Definitionerna varierar dock från ett vetenskapsområde till ett annat. Inom vissa områden är delaktighet i det egentliga skrivandet av publikationen den enda insatsen som berättigar till omnämnande i författarförteckningen, medan andra områden kräver att en person omnämns i författarförteckningen för insatser

såsom anskaffning och analys av data eller arbete i anslutning till idéskapandet eller forskningsprocessen. Inom vissa områden kan en persons insats anses vara betydande om han eller hon genom sin erfarenhet, kunskap, skicklighet eller annan kreativ insats åstadkommit ett vetenskapligt rön som presenteras i publikationen.

Forskningsetiska delegationen tar inte ställning till vetenskapsområdesspecifika skillnader i definitionen av betydande insatser. Det är dock viktigt att i god tid komma överens om saken, särskilt i tvärvetenskapliga och internationella forskningsprojekt, där uppfattningarna kan skilja sig åt i fråga om insatser som berättigar till upphovsmannaskap. Det finns skäl att lyfta fram frågan när forskningsgruppen utökas med nya personer eller situationen på något annat sätt förändras.

Bundenhet

Finansieringskällor och övrig bundenhet som har betydelse för forskningens genomförande ska meddelas dem som deltar i forskningen, och ska även rapporteras när forskningsresultaten publiceras. Forskarna avstår också från alla bedömnings- och beslutssituationer i anslutning till vetenskap eller forskning, om det finns skäl att misstänka jävighet.

Försummelse

Försummelse av god forskningspraxis klassificeras i Finland som avvikelse från god vetenskaplig praxis. Det tar sig uttryck i grov

underlåtenhet (*gross negligence*) och vårdslöshet i olika faser av forskningsarbetet.

GVP, god vetenskaplig praxis **(responsible conduct of research, RCR)**

GVP är en förkortning för uttrycket god vetenskaplig praxis. Detta syftar på de förfaringsätt som vetenskapssamfundet erkänt, dvs. hederlighet, allmän omsorgsfullhet och noggrannhet i forskningen och dokumenteringen och presentationen av resultaten samt i bedömningen av undersökningar och undersökningresultat, etiska dataanskaffningsmetoder samt hänsyn till andra forskares arbete. Forskningsetiska delegationen övervakar att god vetenskaplig praxis iakttas i Finland och de anvisningar som upprättats av delegationen – *God vetenskaplig praxis och handläggning av misstanke om avvikelser från den i Finland*, dvs. GVP-anvisningarna – har publicerats på finska, svenska och engelska. På Forskningsetiska delegationens webbplats finns en elektronisk version av anvisningarna och de tryckta anvisningarna kan beställas kostnadsfritt från delegationen.

Gåvoförfattarskap/-upphovsmannaskap **(gift/honorary/guest authorship)**

Med gåvoförfattarskap/-upphovsmannaskap avses ett förfarande där upphovsmannaskap ”ges i gåva” till en person som i verkligheten inte till den forskning som publiceras lämnat ett sådant bidrag som berättigar till omnämnande i författarförteckningen. Ibland ges gåvan i hopp om gengåva, men gåvans mottagare är inte alltid ens medveten om saken och hans eller hennes namn tas upp i författarförteckningen endast i syfte att höja publikationens vetenskapliga värde. Ibland handlar det om ett maktförhållande, till exempel mellan en doktorand och en senior forskare.

Att skänka upphovsmannaskap är inte förenligt med god vetenskaplig praxis. Det är viktigt att vara medveten om att personer som anges i publikationens författarförteckning är ansvariga för publikationens innehåll också i de fall där det råder misstanke om avvikelser från god vetenskaplig praxis.

Korresponderande författare/upphovsman **(corresponding author)**

Med korresponderande författare avses en person som sköter kontakterna med utgivaren. Hans eller hennes kontaktuppgifter anges i anknytning till den publicerade artikeln, och denna person ansvarar för informationsgången mellan utgivaren och övriga upphovsmän. Termen används på olika sätt inom olika vetenskapsområden, och den korresponderande författaren kan också fungera som ansvarig författare (*guarantor*).

Medical writer

Termen avser särskilt inom medicinsk forskning en skribent som fungerar som manuskriptets tekniska redaktör. Personen har i allmänhet inte deltagit i forskningen med någon annan insats och omnämns inte som upphovsman.

Märket för kollegial granskning

Märket för kollegial granskning är Vetenskapliga samfundens delegations registrerade varumärke, med hjälp av vilket finländska vetenskapsförläggare kan märka publicerade artiklar och böcker, som genomgått vetenskaplig förhandsbedömning. Märket innebär att publikationen i fråga genomgått en kollegial granskning i enlighet med de kvalitetskrav och etiska krav som tillämpas inom det

internationella vetenskapssamfundet (se även rovpublikationer).

Oredlighet

Med oredlighet i vetenskaplig verksamhet avses att vilseleda vetenskapssamfundet och ofta även beslutsfattarna. Det innebär att presentera falsk information eller falska resultat för vetenskapssamfundet eller att sprida dessa till exempel i en publikation, i ett föredrag vid en vetenskaplig konferens, i ett manuskript som ska publiceras, i undervisningsmaterial eller i en ansökan om finansiering. Oredlighet är också att stjäla andra forskares arbete eller att presentera det som egen forskning.

Plagiering (plagiarism)

Plagiering är oredlighet. Plagiering, eller olovligt lån, innebär att lägga fram en forskningsplan, ett manuskript, en artikel eller annan text eller en del därav, en bildlig framställning eller en översättning som någon annan tagit fram, som sin egen. Plagiering är både direkt och omarbetad kopiering som inte genom korrekt hänvisning refererar till den verkliga upphovsmannen.

Redaktörskap

Redaktörskap kan omfatta såväl teknisk editering av texter som innehållsmässig/vetenskaplig insats. I samband med vetenskapliga samlingsverk är det viktigt att från fall till fall, om möjligt redan i projektets början, enas om vilka insatser som kräver att en person anges som antingen redaktör, chefredaktör eller redaktionsmedlem eller att hans eller hennes arbetsinsats uppmärksammas till exempel i tackorden (acknowledgements).

Rovpublikationer (predatory publications)

Med rovpublikationer avses tidskrifter och andra publikationer som framstår som vetenskapliga men som underlåter att ta ett för vetenskapsförlag typiskt ansvar till exempel vad gäller kollegial granskning. Verksamheten bygger på aggressiv marknadsföring och avgifter som avkrävs författarna.

Självplagiering (self-plagiarism)

Självplagiering är en avvikelse från god vetenskaplig praxis, som innebär att samma resultat publiceras flera gånger som skenbart nya. Det är dock helt tillåtet att använda en egen, tidigare publicerad text på nytt, om skribenten på ett eller annat sätt refererar till texten eller nämner var den tidigare använts eller publicerats. Hänvisning till egna publicerade verk ska ske på samma villkor som hänvisning till andras forskning (se plagiering). Detta bör beaktas också i merit- eller publikationsförteckningen t.ex. när det gäller översatta versioner av publikationerna.

Vid misstanke om att en forskare överdriver eller förvränger sina meriter i en meritförteckning, i övriga ansökningshandlingar eller i översättningar av dessa, kan ärendet handläggas som misstanke om avvikelse från god vetenskaplig praxis i enlighet med Forskningsetiska delegationens anvisningar.

Spökskrivare/-upphovsman (ghost author, ghost writer)

Termen kan syfta på två olika företeelser. Med spökskrivare/-upphovsman kan avses en upphovsman som enligt överenskommelse skriver för en annan persons räkning och som förblir anonym. Ibland avser termen en person som med tanke på sin forskningsinsats

borde nämnas som upphovsman men vars namn saknas i förteckningen. Ingen av dessa metoder är förenlig med god vetenskaplig praxis. Se även medical writer.

Innan manuskriptet erbjuds för publicering bör det säkerställas att alla som varit delaktiga i forskningen är medvetna om vilka upphovsmän som valts till författarförteckningen och namnens inbördes ordning, samt att de godkänner urvalet.

Stöld (misappropriation)

Stöld är oredlighet och innebär att olovligt presentera eller använda en annan persons forskningsresultat, -idé, -plan, -observationer eller -material i eget namn.

Tackord (acknowledgements)

I forskningen deltar ofta personer vars insats inte är så betydande att de behöver omnämnas i författarförteckningen. De kan då omnämnas i publikationens tackord eller i förordet. Personer som kan uppmärksammas i tackorden är till exempel handledare, personer som bedömt eller kommenterat arbetet, finansärer eller tekniska forskningsassistenter.

Upphovsmännens ordningsföljd i författarförteckningen

Betydelsen av ordningsföljden i författarförteckningen i en sampublikation varierar mellan olika vetenskapsområden. Beroende på vetenskapsområde kan tyngdpunkten ligga på t.ex. den förstnämnda och/eller sistnämnda upphovsmannen. Först nämns ofta den forskare som utfört den största delen av arbetet, och sist handledaren eller forskningsgruppens chef. Inom andra områden tillämpas alfabetisk ordningsföljd.

Forskningsetiska delegationen rekommenderar att man följer den praxis som är etablerad inom vetenskapsområdet och som erkänns av vetenskapssamfundet, och ser till att alla är medvetna om och godkänner den valda ordningsföljden. Att komma överens om detta på förhand är särskilt viktigt vid tvärvetenskapliga och internationella projekt, på grund av att olika vetenskapsområden tillämpar olika praxis.

Upphovsmännens roller (contributorship) och andra ansvarsområden

I vissa fall har en publikation sammanställts av en så bred eller tvärvetenskaplig grupp att det är orimligt att kräva att var och en ska bära forskningsetiskt ansvar för alla delar av undersökningen. Ett sätt att tillskriva var och en av de i författarförteckningen omnämnda personerna ansvar endast för sin egen andel, är att i början av publikationen räkna upp varje upphovsmans andel i forskningen. Om upphovsmännen förtecknas enligt sina roller är det viktigt att minst en upphovsman tar på sig ansvaret för hela publikationen (se ansvarig författare/upphovsman). I Bilaga 3 finns som exempel Åbo Akademis elektroniska formulär som kan användas för att komma överens om författarordningen och upphovsmännens roller innan manuskriptet skickas till utgivaren.

Upphovsrätt

Det upphovsrättsliga upphovsbegreppet är bundet till verkets form. Ursprunglig upphovsman är den, som genom sin skapande insats bidragit till att ett verk, till exempel en publikation eller ett konstverk, uttryckts i utvändigt iakttagbar form (Upphovsrättslag 1 §). Överenskommelser om upphovsmannaskap kan i stor utsträckning nås enligt upphovsrättslagen. Det kan ibland

vara svårt att skilja mellan verkets form och tankeinhåll, därför finns det skäl att avtala separat också om upphovsrätten.

Eftersom upphovsrätten skyddar verkets form kan en abstrakt idé i allmänhet inte skyddas av upphovsrätten. Ur en forskningsetisk synvinkel omfattar upphovsmannaskapet dock inte bara formen utan också verkets innehåll och idé. T.ex. kan det anses vara stöld eller plagiering att låna en forskningsidé eller publicerad text utan att referera till den ursprungliga källan, även om lånet inte skulle innebära ordagrann kopiering av den ursprungliga källan.

Öppet samförfattarskap/-upphovsmannaskap

Vid öppet samförfattarskap utarbetas forskningspublikationen öppet på nätet som samarbete mellan flera forskare. Ofta nämns alla upphovsmän i författarförteckningen.

Minneslista för överenskommelse om upphovsmannaskap bland parterna i ett forskningsprojekt

I planeringsskedet

Kom överens om principerna för upphovsmannaskapet

Man bör genast i projektets början, på ett sätt som alla parter godkänner, komma överens om de rättigheter, ansvarsområden och skyldigheter som gäller för de personer som deltar i forskningsprojektet. Upphovsmännen till de publikationer som projektet kommer att utmytna i är ännu inte kända, och det är inte alltid möjligt att i början av forskningsprojektet komma överens om upphovsmännens inbördes ordningsföljd i publikationernas författarförteckning. Man kan dock komma överens om principerna för upphovsmannaskapet redan innan forskningsarbetet inleds.

Överenskommelsen ska granskas och kompletteras allt eftersom projektet framskrider. Chefen för projektet eller projektets ansvariga forskare bär ansvaret för att en överenskommelse uppnås. När man kommer överens om upphovsmannaskapet bör man se till att överenskommelsen inte strider mot god vetenskaplig praxis.

Avtalet kan vara fritt utformat, i avtalspromemorian anges åtminstone

- projektets parter, underskriftsdatum och giltighetstid,

- vad en insats som berättigar till författarskap, redaktörskap eller övrigt upphovsmannaskap innebär i projektet,
- på vilka grunder en person omnämns i tackorden (*acknowledgements*) eller uppmärksammas på annat sätt,
- vilka principer som styr upphovsmännens ordningsföljd i författarförteckningen.

De delaktiga personernas upphovsmannaskap och arbetsinsats kan bedömas t.ex. med hjälp av tabellen i Bilaga 1.

Förbered er för dispyter

Dispyter bör redas ut innan manuskriptet skickas för publicering, för de kan i värsta fall leda till en utredning av avvikelse från god vetenskaplig praxis (GVP). Anteckna hur ni ska gå till väga vid eventuell dispyt. Om det uppstår meningsskiljaktigheter i fråga om upphovsmannaskapet kan forskningsorganisationens stödperson för forskningsetik hjälpa till med att medla. Se till att alla som deltar i projektet känner till principerna för god vetenskaplig praxis.

Upprätta en datahanteringsplan

Ett separat avtal kan upprättas gällande användarrättigheter till och förvaltning av data som samlats in under forskningsprojektet,

möjlig arkivering eller övrig långtidslagring, hänvisningar till materialet, samt eventuell framtida användning eller förstöring av data efter avslutad forskning. Forskningsdata kan också ha samband med upphovsrättsliga frågor. Mer information om datahantering finns i *Aineistonhallinnan käsikirja* (Handbok i datahantering) som upprätthålls av Finlands samhällsvetenskapliga dataarkiv.

Diskutera tidsplanen för publicering av projektet, liksom möjliga publiceringskanaler

Medlemmarna i projektet har olika motiv till publiceringen. Doktorsavhandlingens framskridande kan påverka tidsplanen för vissa personer. Det är också bra att vara medveten om att inte alla publikationer följer etiskt hållbara utgivningsprocesser. I Finland kan utgivare som ägnar sig åt regelbunden vetenskapspublisering ansöka om märket för kollegial granskning, som berättar att publikationen i fråga genomgått kollegial granskning i enlighet med de kvalitetskrav och etiska krav som tillämpas inom det internationella vetenskapssamfundet.

Under forskningsarbetet

Kom överens om författarordningen

Avtala i tillämpliga delar vilkas namn som anges i författarförteckningen och i vilken ordning namnen nämns. Gör upp ett skriftligt avtal i god tid, och separat för varje publikation. Kontrollera den verkliga insatsen i publiceringsskedet. Se till att varje person som deltar i projektet som forskare, ansvarsperson eller assistent är medveten om vad som överenskommit om upphovsmannaskapet för publikationer som produceras under projektet. Exempeltabellen i Bilaga 2 kan användas som hjälp för att

komma överens om författarordningen. I Bilaga 3 finns som exempel Åbo Akademis elektroniska formulär som kan användas för att komma överens om författarordningen och upphovsmännens roller.

Kontrollera och komplettera det avtal som upprättades i början av forskningsprojektet

Det finns skäl att alltid lyfta fram frågor om upphovsmannaskap när forskningsgruppen utökas med nya personer eller situationen på något annat sätt förändras. Ansvar för att upprätthålla diskussionen vilar på projektets eller forskningsgruppens chef eller ansvariga forskare.

I publiceringsskedet

Se till att alla godkänner de val som görs

Kontrollera innan manuskriptversionen erbjuds till publicering att alla som deltagit i forskningen är medvetna om författarförteckningen och godkänner de personer som omnämns där och i tackorden, samt verkets eventuella redaktörer och deras ordningsföljd.

Kom överens om vem som ska fungera som kontaktperson (corresponding author) mellan författarna och förläggaren.

Se till att alla upphovsmän som finns upptagna i författarförteckningen har godkänt manuskriptets slutliga version som skickas till utgivaren. Godkännandet kan t.ex. ske per e-post, för att kunna kontrolleras i efterhand.

Kom ihåg det forskningsetiska ansvaret

Påminn upphovsmännen om det forskningsetiska ansvar som upphovsmannaskapet medför. De personer

som upptagits i författarförteckningen är gemensamt ansvariga för hela artikelns innehåll, om inget annat nämns i publikationen. Var och en bör kritiskt bedöma för egen del huruvida kriterierna för upphovsmannaskap uppfylls, och huruvida han eller hon tillåter att det egna namnet används. Meddela författarnas bundenhet.

När forskningsprojektet slutförts

Ta hand om det data som bildats under forskningen

Kom överens om hur de data som uppkommit under forskningen förvaras på ett säkert sätt, och vad som ska hända med dem efter forskningen. Se till att all data lagras eller förstörs korrekt med hänsyn till dataskydd. För lagring av data för fortsatt användning se *Aineistonhallinnan käsikirja* (Handbok i datahantering) som upprätthålls av Finlands samhällsvetenskapliga dataarkiv.

Synliggör upphovsmannaskapet också inför en bredare publik

Säkerställ att upphovsmannaskapet anges korrekt också i samband med konferensframträdanden och undervisning liksom när forskningen kommuniceras till en bredare publik, t.ex. i sociala medier.

Anvisningar, rekommendationer och litteratur

Anvisningar och rekommendationer

ALLEA (All European Academies):

The European Code of Conduct for Research Integrity, revised edition, 2017. <http://www.allea.org/wp-content/uploads/2017/03/ALLEA-European-Code-of-Conduct-for-Research-Integrity-2017-1.pdf>

COPE (Committee on Publication Ethics):

Code of conduct and best practice guidelines for journal editors, 2011. <https://publicationethics.org/resources/code-conduct>

Council of Science Editors (CSE):

White Paper on Promoting Integrity in Scientific Journal Publications, Authorship and Authorship Responsibilities, 2012. <https://www.councilscienceeditors.org/resource-library/editorial-policies/white-paper-on-publication-ethics/2-2-authorship-and-authorship-responsibilities/>

Finlands Akademi:

Modell till publikationsförteckning, 2017. <http://www.aka.fi/julkaisuluettelo/>

Finlands samhällsvetenskapliga dataarkiv:

Aineistonhallinnan käsikirja. <http://www.fsd.uta.fi/aineistonhallinta/fi/index.html>

Forskningsetiska delegationen:

God vetenskaplig praxis och handläggning av misstankar om avvikelser från den i Finland. Forskningsetiska delegationens anvisningar 2012. http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Forskningsetiska delegationen och Finlands universitet UNIFI rf:

Tutkimuseettisiä näkökohtia väitöskirjan ohjaus- ja tarkastusprosessiin. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ja Suomen yliopistot UNIFI ry:n suosituksia yliopistoille, 2016. http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/TENK_UNIFI_ohjeistus_vaitoskirjaprosessi.pdf

Forskningsetiska delegationen, Finlands universitet UNIFI rf, Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf och Finlands Akademi:

Modell till meritförteckning för forskare, 2013. http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/modell_270613.pdf

International Committee of

Medical Journals Editors (ICMJE):

Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals, 2016. <http://www.icmje.org/icmje-recommendations.pdf>

Office of Research Integrity:

Authorship Guidelines, 2010. <http://www.uaf.edu/ori/responsible-conduct/authorship/>

Swiss Academies of Arts and Science:

Authorship in scientific publications. Analysis and recommendations, 2013. <http://www.akademien-schweiz.ch/en/index/Publikationen/Archiv/Richtlinien-Empfehlungen.html>

Upphovsrättslagen:

<http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1961/19610404>

Litteratur

Albert Tim och Wager Elizabeth.

"How to handle authorship disputes: a guide for new researchers." COPE Report 2003:32–4. https://publicationethics.org/files/2003pdf12_0.pdf

Louhiala Pekka, Saloheimo Pertti och Launis Veikko.

"Kuka on kirjoittaja?" *Lääketeieteellinen Aikakauskirja Duodecim* 2014;130(3):198–9. <http://www.duodecimlehti.fi/lehti/2014/3/duo11476>

Marušić A, Bošnjak L och Jerončić A.

"A systematic review of research on the meaning, ethics and practices of authorship across scholarly disciplines." *PLOS ONE* 2011;6(9): e23477. <http://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0023477>

Osborne Jason W och Holland Abigail.

"What is authorship, and what should it be? A survey of prominent guidelines for determining authorship in scientific publications." *Practical Assessment, Research & Evaluation*. 2009;14(15). <http://pareonline.net/pdf/v14n15.pdf>

Application and mandate of the recommendation

An academic career is mainly gained through research publications. The practices of co-publication in terms of who are named as the authors of a research publication and as other contributors vary depending on the discipline concerned. If the research is conducted in a group, it is not always clear in which order names should be listed in the list of authors or contributors or whose names should be included. In such cases, a dispute may arise over authorship which is difficult to resolve after the event.

In order to prevent disputes before they arise, in 2016 the Finnish National Board on Research Integrity TENK decided to draw up a recommendation for the use of researchers working in Finland on agreeing authorship of research co-publications. The recommendation supplements the Guidelines on Responsible conduct of research and procedures for handling allegations of misconduct in Finland (2012) drawn up jointly by TENK and the scientific community.

The recommendation serves as a general guide and is intended to be taken into account alongside the established practices of the discipline in question. The recommendation does not, for example, provide detailed specifications on whose names should be stated in research publications. Nor does the recommendation address copyright as regulated by the Finnish Copyright Act or rights of ownership or use of the material.

Individual disciplines or learned societies, for example, may use this recommendation to draw up their own recommendations, which can be published on TENK's website.

The working group that drew up the recommendation was chaired by TENK Vice Chair, university lecturer Pekka Louhiala (University of Helsinki) and also comprised humanities research specialist Katja Fält (Finnish Social Science Data Archive), professor Rainer Oesch (University of Helsinki), head of planning Janne Pölönen (Publication Forum) and Secretary General Sanna Kaisa Spoof (TENK). The secretary was project manager Iina Kohonen (Responsible research project, TENK and the Committee for Public Information TJNK).

The recommendation is based on the information provided to TENK by research organisations on allegations of misconduct regarding responsible conduct of research and information from a survey on determining authorship in different fields of research which TENK sent to the member societies of the Federation of Finnish Learned Societies in autumn 2016.

The recommendation is also available on TENK's website in Finnish and Swedish. It was drawn up as part of the project Tiedon jakaminen luo vaikuttavuutta: tekijyys, tiedon kuratointi ja hyvät tiedeviestinnän käytänteet (Information sharing creates impact: authorship, curation of information

and good science communication practices) (OKM/122/524/2015) funded by the Finnish Ministry of Education and Culture in 2015–2018.

The recommendation was approved at TENK's meeting on 14.12.2017. It was submitted to Minister of Education and Culture Sanni Grahn-Laasonen on 24.1.2018.

Authorship as part of responsible conduct of research

The Finnish National Board on research Integrity TENK is informed of all notifications of violations of the responsible conduct of research (RCR) in Finland. In recent years, authorship disputes have increased in Finland and worldwide. Disputes should be resolved before the manuscript is submitted for publication as in the worst case they lead to an investigation into violation of the responsible conduct of research (RCR). The disputes that arise are often linked to incorrect expectations and poor or non-existent communication between the members of a research project. It is difficult to resolve these disputes later if the authors of the research publication were not agreed in advance. The aim of this recommendation is to facilitate discussion of authorship.

What is authorship in research publications?

In this recommendation, authorship means all activity that produces and enables research data. From the point of view of research integrity, author means a person who has made such a substantial contribution to a scientific article or other publication that they should be named in the list of authors and contributors. People listed as authors or editors may add the publication in question to their own list of publications.

Not all contributions need to be included in the list of authors and authorship does not necessarily have to be based on a written contribution. If the work carried

out for the publication does not qualify the contributor for inclusion in the list of authors, the contribution can be described in the publication's acknowledgements. It should also be noted that even if participation does not entitle the contributor to be included in the list of authors, a person may have copyright to particular parts of the publication, such as the illustrations.

Practices in each discipline vary regarding who is named in the list of authors. Besides writing the text of the published article, the following are all contributions: conceptualising and planning the research, producing research material, analysis or interpretation, developing material or methods benefitted from in the work, editing a book by more than one author, and creating images that illustrate the research. Agreement must be reached on how these contributions are to be acknowledged in the publication.

When agreeing the authorship of an individual publication, it is important that the practice agreed is generally accepted in the discipline in question and that everyone involved is aware of the decision made. In multi-disciplinary and international projects in particular, it is essential to be aware of the differences in the different disciplines involved and to negotiate on how to harmonise these at sufficiently early a stage.

To prevent disputes, TENK recommends that researchers participating in research projects

and other people involved in co-publications start a discussion, headed by a principal investigator or head of a research group, on the principles of authorship as early as the research planning stage, in good time before submitting the manuscript for publication.

It is also worth agreeing the principles in writing and discussion should be ongoing throughout the research project. Once the manuscript is complete, everyone is clear about the kind of contribution that entitles a contributor to be named in the list of authors and the principle that applies in deciding the order in which authors are to be listed.

Authorship comes with a responsibility for the content

Authorship brings a researcher recognition for the work they have done but at the same time, as an author, they undertake to take responsibility for the content of the published research and its findings. If not otherwise stated in the publication, the authors whose names appear in the list of authors share responsibility jointly for the whole publication.

In multi-disciplinary or wide-ranging research projects, the research publication may include very different research elements, so in practice it may be impossible to demand that all the authors listed take responsibility for every stage of the research. Here, one option is to make a contributorship statement in connection with the list of authors. However, at least one chosen contributor should take responsibility for the content of the whole publication as a guarantor.

Authorship is not related to the employment contract

Although agreement can largely be reached on authorship, the right to be credited as an author cannot be relinquished in an employment contract or other agreement. This is important not only in terms of the researcher's merits but also in terms of the responsibility for research integrity arising from authorship. In its statements, TENK has established that when assessing whether a person should be included as an author of a publication, the kind of position they hold or have held, as a student or employee, etc. is irrelevant. The question of authorship solely depends on the kind of scientific contribution the person has made towards producing the material presented in the research.

Authorship of a dissertation

Questions regarding authorship of a dissertation must be agreed in good time. If an article-based dissertation comprises co-authored articles, the supervisor's statement or other report must state what the dissertation candidate's own contribution was in the article and the research project on which it is based. The dissertation candidate and the supervisor agree in a supervision agreement the authorship principles to be used in an article-based dissertation and how, for example, the input of any assistants is to be acknowledged.

The dissertation candidate always has copyright to their dissertation. This concerns authors of both monographs and article-based dissertations. Further information can be found in recommendations drawn up by TENK and Universities Finland UNIFI, which cover the aspects on research integrity in the dissertation supervision and review process.

Guidelines and recommendations on authorship

Authorship in the RCR Guidelines

All Finland's universities and the majority of research institutions and universities of applied sciences have undertaken to comply with the Finnish National Board on Research Integrity TENK's guidelines on *Responsible conduct of research and procedures for handling allegations of misconduct in Finland* (RCR Guidelines 2012).

The RCR Guidelines state the following regarding authorship:

- Before beginning the research or recruiting the researchers, all parties within the research project or team (the employer, the principal investigator, and the team members) agree on the researchers' rights, responsibilities, and obligations, principles concerning authorship, and questions concerning archiving and accessing the data.

According to the RCR Guidelines, violations of the responsible conduct of research include

- denigrating the role of other researchers in publications, such as neglecting to mention them, and referring to earlier research results inadequately or inappropriately
- manipulating authorship, for example, by including in the list of authors persons who have not participated in

the research, or by taking credit for work produced by what is referred to as ghost authors.

Violations may be either research misconduct or disregard for the responsible conduct of research.

The principles regarding authorship must be agreed before the manuscript is submitted for publication. If a dispute arises regarding authorship after submitting the manuscript to a publisher and the issue cannot be resolved, it must be settled through an official RCR process. It may not be resolved subsequently, for example, by offering authorship of another publication in compensation.

Authorship in the researcher's CV

Being listed as an author gives a researcher credit, which they can list in their CV. In Finland, research organisations and research funding bodies require that application documents (application, CV, list of publications, portfolio) submitted to them or drawn up within their research communities fulfil the requirements for responsible conduct of research.

Finnish National Board on Research Integrity TENK, Universities Finland (UNIFI), the Rectors' Conference of Finnish Universities of Applied Sciences (Arene) and the Academy of Finland have jointly drawn up a template for a CV that complies with good scientific practice. This

model CV for researchers aims to provide guidelines for drafting an appropriate CV from the perspective of research ethics in a way that presents an individual's merits as comprehensively, truthfully and as comparably as possible.

In including their publication on their CV or in a list of publications, the researcher must also ensure that all the details relating to authorship (including the order in which authors are named) are as shown in the publication itself. If a researcher is suspected of embellishing or distorting his or her merits in a CV, other application documents or their translations, the matter may be dealt with as an alleged violation of responsible conduct of research under TENK's RCR Guidelines.

International guidelines

Many publishers have their own guidelines on authorship. The most widely known example is the International Committee of Medical Journals Editors', ICMJE, guidelines (known as the Vancouver recommendations), which recommend basing authorship on the following four criteria:

1. Substantial contributions to the conception or design of the work; or the acquisition, analysis, or interpretation of data for the work AND
2. Drafting the work or revising it critically for important intellectual content AND
3. Final approval of the version to be published AND
4. Agreement to be accountable for all aspects of the work in ensuring that questions related to the accuracy or integrity of any part of the work are appropriately investigated and resolved.

The purpose of the ICMJE recommendations is not to exclude potential authors. The recommendations state that all individuals who have substantially contributed to the conception or design of the work or the acquisition, analysis or interpretation of data should be offered an opportunity to participate in the review, drafting, and final approval of the manuscript based on the research and thus an opportunity to be named in the list of authors.

In spring 2017, All European Academies (ALLEA) published an updated version of *The European Code of Conduct for Research Integrity – Revised edition*. The Code of Conduct states the following regarding authorship:

- All authors are fully responsible for the content of a publication, unless otherwise specified.
- All authors agree on the sequence of authorship, acknowledging that authorship itself is based on a significant contribution to the design of the research, relevant data collection, or the analysis or interpretation of the results.
- Authors acknowledge important work and intellectual contributions of others, including collaborators, assistants, and funders, who have

influenced the reported research in appropriate form, and cite related work correctly.

- All authors disclose any conflicts of interest and financial or other types of support for the research or for the publication of its results.

Additional guidelines, recommendations and literature on authorship are listed at the end of this recommendation.

Terms associated with authorship and its disregard

Acknowledgements

There are often people involved in research whose contribution is insufficient for them to be listed as an author. In such cases, they may be named in the acknowledgements or in the foreword. The input of research supervisors, examiners, commenters, funding bodies or technical research assistants may be credited in this way, for example.

Conflicts of interest

Sources of financing, conflicts of interest or other commitments relevant to the conduct of research are announced to all members of the research project and reported when publishing the research results. Researchers also refrain from all research-related evaluation and decision-making situations when there is reason to suspect a conflict of interest.

Contributorship and other responsibilities

Sometimes, a publication has been produced by such a broad and multi-disciplinary group that it is unreasonable to demand that everyone takes responsibility for research integrity in every part of the research.

One way of making the authors named in the list of authors responsible only for their own part of the work is to list each author's contribution to the research at the start. If the authors are listed according to their contributorship, it is important that at least one author takes responsibility for the whole publication (see guarantor). Appendix 3 shows an example of Åbo Akademi University's electronic form which enables the order in which authors are listed and

their contributorship to be agreed before submitting the manuscript to a publisher.

Copyright

The concept of authorship under copyright is related to the appearance of the work. The underlying idea is not protected. The original author is the person whose creative input has influenced the creation of a work, for example a publication or an art work, in a format that can be observed (Copyright Act section 1). According to the Finnish Copyright Act, authorship can largely be agreed. It may sometimes be difficult to draw a distinction between the outer appearance or form of a work and the non-protectable ideas. It is also therefore best to agree copyright separately.

Because copyright protects the outer appearance of the work, an abstract idea cannot as a general rule receive protection through copyright. From the point of view of responsible conduct of research, however, authorship is wider and extends beyond the form or appearance of the work to also cover the contents and the ideas of research. For example, stealing a research idea or citing a published text without citing the original source can be seen as misappropriation or plagiarism, also when the text is not quoted word for word as a copy of the original.

Corresponding author

Corresponding author refers to a person who manages interaction with the publisher. Their contact information is provided with the

published article, and it is their responsibility to ensure that information flows between the publisher and other authors. Use of the term varies in different disciplines and a corresponding author may also act as a guarantor.

Disregard for the responsible conduct of research

In Finland, disregard for the responsible conduct of research is classed as a violation of the responsible conduct of research. It is manifested as gross negligence and carelessness at different stages of the research process.

Editing

Editing may refer to technical modification of the text and a content-related/scientific contribution. In the context of scientific works of compilation, it should be agreed on a case-by-case basis, possibly as early as at the start of the project, what contribution entitles a person to be named either as an editor, editor-in-chief or member of the editorial board and their contribution to be noted, for example in the acknowledgements.

Ghost author, ghostwriter

This term can refer to two different things: A ghostwriter or ghost author can be a writer who has entered into an agreement to write on another person's behalf as an un-named author. Sometimes, the term is also used to refer to a person who should be named as an author due to their contribution but whose name is missing from the list of authors. Neither practice is in line with responsible conduct of research. See also medical writer.

Before the manuscript is submitted for publication, it should always be ensured that all the people who have participated in the

research are aware of the people selected to be listed as authors and the order in which they are listed and that they approve this choice.

Guarantor

Guarantor refers to an author who takes main responsibility for the content of the whole publication. The guarantor is especially important in multi-disciplinary or otherwise extensive co-publications in which individual researchers cannot be assumed to be able to evaluate the work of all the authors. The role is usually taken by the head of the research group or another researcher in a senior position. See also corresponding author. Each researcher is responsible for ensuring that the research community also complies with responsible conduct of research practices on authorship issues. In research groups, it is important to ensure that those at the start of their research careers are aware of the binding rules of the research community.

Honorary/guest/gift authorship

Honorary authorship refers to a practice in which authorship is given "as a gift" to people whose contribution does not entitle them to be named in the list of authors. Sometimes, gift authorship is given in the hope of a gift in return, but the recipient does not always even know that they have been named and their name is only added to the list of authors to add scientific value to the publication. Sometimes, the situation is linked to a power dynamic, for example between a postgraduate student and a senior researcher. Giving authorship is not in line with responsible conduct of research. It is important to be aware that people who are named as authors in a publication are responsible for its content even where violation of RCR is suspected.

Label for peer-reviewed scholarly publications

The peer-review label is a trademark registered by the Federation of Finnish Learned Societies which Finnish science publishers can use to denote articles and books they have published that have undergone a scientific peer-review process. The label shows that peer review of the publication in question has been carried out in line with the quality and ethical requirements of the international scientific community (see also predatory publications).

Medical writer

This term particularly refers to writers used for medical research who act as a technical editor of the manuscript. They have not usually made any other contribution to the research and are not named as authors.

Misappropriation

Misappropriation is misconduct and it refers to the unlawful presentation of another person's result, idea, plan, observation or data as one's own research.

Misconduct

Research misconduct refers to misleading the research community and often also to misleading decision-makers. This includes presenting false data or results to the research community or spreading false data or results in a publication, in a presentation given in a scientific or scholarly meeting, in a manuscript that is intended to be published, in study materials or in applications for funding. Furthermore, misconduct refers to misappropriating other researchers' work and to representing other researchers' work as one's own.

Open collaborative authorship

In open collaborative authorship, several authors work on a research publication collaboratively in an open network. Often, all the collaborators are named in the list of authors.

Order of authors

The importance of the order in which authors of a co-authored article are listed varies depending on the discipline. Depending on the discipline, the emphasis may be on the first and/or the last author in the list, for example. Often, the researcher named first is the one who has done the vast majority of the work, and the last is the work supervisor or the principal investigator. In other fields, authors may be listed in alphabetical order.

TENK recommends following the practices accepted by the discipline and approved by the scientific community, making sure that all the authors are aware of the order chosen and have all approved it. Agreeing the order in advance is particularly important in multi-disciplinary and international projects due to the different practices in different fields.

Plagiarism

Plagiarism is misconduct. Plagiarism, or unacknowledged borrowing, refers to representing another person's research plan, manuscript, article or other texts or parts thereof, visual materials or translations as one's own. Plagiarism includes direct copying as well as adapted copying, which does not indicate the original author with a proper citation.

Predatory publications

Predatory publications refers to journals or other publications that appear to be

scientific publications but fail to uphold the responsibilities of a science publisher, such as peer review. Their operations are based on aggressive marketing and charging the authors for fees.

RCR, responsible conduct of research

RCR is an abbreviation of responsible conduct of research. It means procedures that are endorsed by the scientific community, i.e. integrity, general meticulousness and accuracy in conducting research and in recording and presenting research findings and in evaluating research and related findings, ethical data acquisition methods and respecting the work of other researchers. TENK monitors compliance with RCR in Finland and the guidelines it has drawn up, *Responsible conduct of research and procedures for handling allegations of misconduct in Finland*, known as the RCR guidelines, are published in Finnish, Swedish and English. An electronic version of the guidelines is on the website of the Finnish National Board on Research Integrity TENK and printed guidelines can be ordered from TENK free of charge.

Self-plagiarism

Self-plagiarism is a violation of the responsible conduct of research and refers to publishing the same research findings multiple times ostensibly as new results. However, it is completely permissible to use one's own, previously published, texts again provided that where the text in question was previously used or where it was published is referred to or cited in one way or another. Researchers must also cite their own published works on the same terms as other people's research (see plagiarism), and attention must also be paid to this in CVs and

lists of publications, for example regarding translated versions. If it is suspected that a researcher is exaggerating their own scientific and scholarly achievements in a CV or its translation, in a list of publications, the issue may be addressed as an alleged violation of responsible conduct of research in line with the guidelines of the Finnish National Board on Research Integrity TENK.

Substantial contribution

Many guidelines on authorship recommend that the right to be named in the list of authors only arises if the contribution towards the research has been substantial. However, the definitions of substantial vary depending on the discipline. In particular fields, it is typical for only actual writing of the publication to qualify people to have their names added to the list of authors, while in others, gathering material, analysis, conceptualising the research or work related to the research process requires being named in the list of authors. In some fields, a person's contribution can be considered substantial if their experience, knowledge, skills or other creative input has led to the scientific discovery presented in the publication.

TENK does not take a view on differences in defining what constitutes substantial contribution in different disciplines. However, it is important that agreement is reached at an early stage, especially in multi-disciplinary and international research projects in which assumptions on which contributions confer author status may differ. It is always worth raising the issue when new people join a research group, or the situation otherwise changes.

Checklist for participants in a research project to agree authorship

When planning the research

Agree the principles of authorship

The rights, responsibilities and obligations of the parties involved in the research project must be agreed in a manner approved by all parties immediately at the start of the project. The authors of publications that will arise from the research are often not yet known and it is not always possible to agree the order of the authors who will be named in the list of authors at the start of the research, for example. The principles of authorship can, however, be agreed before the research work begins.

The agreement should be checked and supplemented as the project progresses. Responsibility for the agreement rests with the head of the project or the project's principal investigator. When agreeing authorship, attention must be paid to ensuring that there is no conflict with responsible conduct of research.

The agreement may be free-form and a memorandum of the agreement is to contain at least:

- the parties involved in the project, the date of signature and period of validity
- what contributions conferring authorship, contributorship or editorship mean in the project
- on what basis a person is named in the acknowledgements or is credited in other ways

- on what principle the order of authors listed is decided.

The authorship and contribution of participants in research work can be evaluated using the table in Appendix 1, for example.

Be prepared for disputes

Disputes should be resolved before the manuscript is submitted for publication as in the worst case they lead to investigations of violation of responsible conduct of research (RCR). Write down how to act in the event of potential disputes. If a difference of opinion arises regarding authorship, help to resolve it can be requested, for example, from the research organisation's research integrity adviser. Make sure that all participants in the project are familiar with the principles of responsible conduct of research.

Write a data management plan

The rights to use and manage the material gathered in the research and to possibly archive or otherwise store it in the longer term, citing the material, possible further use, or destruction after the research is complete may be agreed in a separate agreement. The research material may also be associated with copyright factors. Further information on data management can be found, for example in the *Data management guidelines* maintained by the Finnish Social Science Data Archive.

Discuss the project publication schedule and possible publication channels

The members of the project will have different motives for publication. For some, the schedule may be affected by the progress of a dissertation, for example. It is also good to be aware that not all publications use ethically sustainable publication processes. In Finland, publishers that regularly publish scientific publications can apply for a peer-review label which shows that peer review of the publication in question has been carried out in line with the quality and ethical requirements of the international scientific community.

During the research

Agree the order of names in the list of authors

Where applicable, agree whose names will be included in the list of authors and in what order. Make an agreement in writing in advance and separately for each publication. Check the actual contribution at the publication stage. Make sure that each person participating in the project as a researcher, person in charge or assistant is aware of what is agreed regarding authorship to the publications to be produced during the project. For example, the example table in Appendix 2 can be used as an aid when agreeing authors. Appendix 3 shows an example of Åbo Akademi University's electronic form which enables the order in which authors are listed and their contributorship to be agreed.

Check and supplement the agreement drawn up at the start of the research project

The principles concerning authorship should be raised when new people join a research group, or the situation otherwise changes. Responsibility for maintaining the discussion rests with the head of the research group or the principal investigator.

At the research publication stage

Make sure that everyone approves the choices

Before submitting each manuscript version for publication, check that all the contributors to the research are aware of the list of authors and approve it, and the people mentioned in the acknowledgements, and any editors and the order in which they are listed.

Agree who will act as a corresponding author, liaising between the authors and the publisher.

Make sure that each of the authors named in the list of authors has approved the final version of the manuscript to be submitted for publication. Approval may be by e-mail, for example, so that it can be checked subsequently.

Remember responsibility for research integrity

Remind authors of the responsibility for research integrity that authorship brings. All authors are fully responsible for the content of a publication unless otherwise specified. Each person should make their own critical assessment of whether the criteria for authorship are met with respect to their own contribution and whether they should give permission for the use of their name. State any conflicts of interest of the authors.

At the end of the research project

Take care of the data created during the research

Agree how the data collected during the research is to be safely stored during the research period and what will happen to it once the research is over. Make sure that the material is stored or destroyed appropriately in terms of data protection. Regarding storing material for further use, see the *Data management guidelines* maintained by the Finnish Social Science Data Archive.

Authorship should also be stated when communicating with a wider audience

Make sure that authorship is correctly stated in conference presentations and in teaching or when communicating research to an audience wider than the scientific community, e.g. in social media.

Guidelines, recommendations and literature

Guidelines and recommendations

Academy of Finland:

Model for list of publications, 2017.
<http://www.aka.fi/julkaisuluettelo/>

ALLEA (All European Academies):

The European Code of Conduct for Research Integrity, revised edition, 2017. <http://www.allea.org/wp-content/uploads/2017/03/ALLEA-European-Code-of-Conduct-for-Research-Integrity-2017-1.pdf>

COPE (Committee on Publication Ethics):

Code of conduct and best practice guidelines for journal editors, 2011. <https://publicationethics.org/resources/code-of-conduct>

Copyright Act:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1961/19610404>

Council of Science Editors (CSE):

White Paper on Promoting Integrity in Scientific Journal Publications, Authorship and Authorship Responsibilities, 2012. <https://www.councilscienceeditors.org/resource-library/editorial-policies/white-paper-on-publication-ethics/2-2-authorship-and-authorship-responsibilities/>

Finnish Advisory Board on Research Integrity (TENK):

Responsible conduct of research and procedures for handling allegations of misconduct in Finland. Guidelines of the Finnish Advisory Board on Research Integrity, 2012. http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Finnish Advisory Board on Research Integrity (TENK) and Universities Finland UNIFI ry:

Supervision of doctoral dissertations and their review process in Finland with a special emphasis on research integrity. Recommendations to universities by the Finnish Advisory Board on Research Integrity and Universities Finland UNIFI, 2016. http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/TENK_UNIFI_recommendations_supervision_of_doctoral_dissertations.pdf

Finnish Advisory Board on Research Integrity (TENK), Universities Finland UNIFI ry, Rectors' Conference of Finnish Universities of Applied Sciences Arene ry and Academy of Finland:

Template for researcher's curriculum vitae, 2013. http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/CV_english_270613.pdf

Finnish Social Science Data Archive:

Data management guidelines. <http://www.fsd.uta.fi/aineistonhallinta/en/index.html>

International Committee of Medical Journals Editors (ICMJE):

Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals, 2016. <http://www.icmje.org/icmje-recommendations.pdf>

Office of Research Integrity:

Authorship Guidelines, 2010. <http://www.uaf.edu/ori/responsible-conduct/authorship/>

Swiss Academies of Arts and Science:

Authorship in scientific publications. Analysis and recommendations, 2013. <http://www.akademien-schweiz.ch/en/index/Publikationen/Archiv/Richtlinien-Empfehlungen.html>

Literature

Albert Tim and Wager Elizabeth.

"How to handle authorship disputes: a guide for new researchers." COPE Report 2003:32–4. https://publicationethics.org/files/2003pdf12_0.pdf

Louhiala Pekka, Saloheimo Pertti and Launis Veikko.

"Kuka on kirjoittaja?" *Lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim* 2014;130(3):198–9. <http://www.duodecimlehti.fi/lehti/2014/3/duo11476>

Marušić A, Bošnjak L and Jerončić A.

"A systematic review of research on the meaning, ethics and practices of authorship across scholarly disciplines." *PLOS ONE* 2011;6(9): e23477. <http://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0023477>

Osborne Jason W and Holland Abigail.

"What is authorship, and what should it be? A survey of prominent guidelines for determining authorship in scientific publications." *Practical Assessment, Research & Evaluation*. 2009;14(15). <http://pareonline.net/pdf/v14n15.pdf>

Liite 1. Taulukko työkaluksi tekijyyden pohtimiseen

Alla olevan taulukon avulla yhteisjulkaisua suunnittelevat voivat pohtia erilaisia tekijyyteen liittyviä rooleja ja sitä, miten niistä palkitaan. Esimerkkirastitus viitteellinen.

Millä kontribuutiolla voi saada nimensä tieteellisen julkaisun tekijäksi (Rastitus viitteellinen)	Nimi kirjoittaja-luettelossa	Nimi toimittajana tai toimituskunnan jäsenenä	Nimi kiitokset-osiossa	Nimi alaviitteessä tms.	Nimi kuvatekstissä	Nimeä ei mainita	Muu tapa
Hankkeen suunnittelu	X						
Rahoituksen hankkiminen			X				
Tutkimusryhmän vastaava tutkija/johtaja	X		X				
Tutkimusryhmän jäsen	X						
Aineiston kerääminen/tuottaminen	X		X				
Haastatteleminen	X		X				
Aineiston analysoiminen	X						
Litterointi ym. Haastatteluaineiston tekninen toimittaminen						X	
Julkaistavan tekstin kirjoittaminen	X						
Käsikirjoituksen kommentointi			X				
Tekstin toimittaminen		X					
Valokuvaus			X		X		
Muu kuvitus			X		X		
Tekstin kääntäminen			X				
Väitöskirjan ohjaaminen			X				
Muu kontribuutio							

Bilaga 1. Tabell för att fastställa upphovsmannaskapet

Nedanstående tabell kan användas vid planering av en sampublication för att, ti anslutning till upphovsmannaskapet, begrunda olika roller och hur de belönas. Exempelmarkeringen är riktgivande.

Vilka insatser berättigar till omnämnande som upphovsman till en vetenskaplig publikation? (Riktgivande markering)	Namn i författarförteckningen	Namn som redaktör el. redaktionsmedlem	Namn i tackorden	Namn i fotnot el.dyl.	Namn i bildtext	Namnet nämns inte	Annat sätt
Planering av projektet	X						
Anskaffning av finansiering			X				
Forskningsgruppens ansvariga forskare/chef	X		X				
Medlem i forskningsgruppen	X						
Insamling/produktion av data	X		X				
Intervjuer	X		X				
Analys av data	X						
Transkribering, annan teknisk redigering av intervjumaterialet						X	
Skrivande av text som ska publiceras	X						
Feedback på manuskriptet			X				
Redigering		X					
Fotografering			X		X		
Andra illustrationer			X		X		
Översättning			X				
Handledning av doktorsavhandling			X				
Annan insats							

Appendix 1. Table as a tool for considering authorship

The table below can be used when planning a co-publication in order to consider the different roles associated with authorship and how these are to be rewarded.

Example boxes checked as a guideline.

What kind of contribution confers authorship of a scientific publication (boxes checked as a guideline)	Name in list of authors	Name as editor or member of editorial board	Name in acknowledgements	Name in footnote, etc.	Name in caption	Name not mentioned	Other method
Project design	X						
Obtaining funding			X				
Principal investigator/ head of the research group	X		X				
Member of the research group	X						
Gathering/ producing material	X		X				
Conducting interviews	X		X				
Analysing material	X						
Transcription, etc. technical production of interview material						X	
Writing the text to be published	X						
Commenting on the manuscript			X				
Editing the text		X					
Photography			X		X		
Other illustrations			X		X		
Translation			X				
Dissertation supervision			X				
Other contribution							

Liite 2. Esimerkki kirjoittajaluettelon laatimiseen

Allekirjoittaneet hyväksyvät, että julkaistavaksi tarjottavan käsikirjoituksen tekijöitä ovat alla olevassa luettelossa mainitut henkilöt esitetyssä järjestyksessä. Allekirjoittajat myös vakuuttavat, että heidän tiedossaan ei ole sellaisia tästä kirjoittajaluettelosta puuttuvia henkilöitä, joiden kontribuutiota käsikirjoitukseen voitaisiin pitää tekijyyden arvioisena.

Kirjoittajaluettelossa mainituista tekijöistä ja heidän järjestyksestään voidaan keskustella ja sopia alustavasti jo tutkimuksen alkuvaiheessa. Nimet ja niiden järjestys tulee tarkistaa toteutuneen kontribuution mukaan ennen valmiin käsikirjoituksen lähettämistä.

Kaikkien allekirjoittaneiden tulee hyväksyä valinta.

Vastuullinen tekijä								
Käsikirjoituksen nimi								
Julkaisusarjan tai kustantajan nimi								
Tekijöiden nimet ja heidän kontribuutionsa								
	Nimi	Tekstin kirjoittaminen/ muokkaaminen	Tutkimuksen ideointi/ suunnittelu	Tutkimus- aineiston tuottaminen	Aineiston analyysi/ tulkinta	Muu kontribuutio, mikä?	Päiväys	Alle- kirjoitus
1.								
2.								
3.								
4.								
5.								
6.								
7.								
8.								
9.								
10.								

Bilaga 2. Exempel för upprättande av författarförteckning

De undertecknade godkänner att upphovsmännen till det manuskript som erbjuds till publicering är de personer som anges i nedanstående förteckning, i där angiven ordning. De undertecknade försäkras också att de inte känner till några personer som fattas i författarförteckningen och vars insats skulle kunna anses berättiga till upphovsmannaskap.

De personer som omnämns i författarförteckningen och deras ordningsföljd kan diskuteras och preliminärt avtalas redan i det inledande skedet av forskningen. Namnen och deras inbördes ordning ska granskas enligt verklig insats innan det färdiga manuskriptet skickas in. Alla undertecknade ska godkänna urvalet.

Ansvarig upphovsman								
Manuskriptets titel								
Publikationsseriens el. förläggarens namn								
Upphovsmännens namn och deras insatser								
	Namn	Skrivande/ editering av texten	Idé/planering av under- sökningen	Produktion av forsknings- data	Analys/ tolkning av data	Annan in- sats, vad?	Datum	Unders- krift
1.								
2.								
3.								
4.								
5.								
6.								
7.								
8.								
9.								
10.								

Appendix 2. Example of creating a list of authors

The signatories agree that the authors of the manuscript submitted for publication are the people listed below in the order presented. The signatories also assert that to their knowledge there are no people missing from this list of authors whose contribution to the manuscript could be considered worthy of authorship status.

The authors listed and the order in which they are listed may be provisionally discussed and agreed as early as the initial stage of the research. Names and their order should be checked in line with the contribution provided before submitting the finished manuscript. All the signatories should approve the choice made.

Guarantor								
Name of manuscript								
Name of publication series or publisher								
Names of authors and their contributions								
	Name	Writing/editing the text	Research conception/design	Producing research material	Analysis/interpretation of material	Other contribution, specify	Date	Signature
1.								
2.								
3.								
4.								
5.								
6.								
7.								
8.								
9.								
10.								

Liite 3. Åbo Akademin esimerkki sopimusmallipohjasta tekijyyden määrittämiseksi

Åbo Akademi on ottanut käyttöön oheisen lomakkeen tekijyydestä sopimiseksi (kuvakaappaus)

Bilaga 3. Åbo Akademis avtalsmall för fastställande av upphovsmannaskap

Åbo Akademi har tagit i bruk nedanstående formulär för överenskommelse om upphovsmannaskap (skärmdump).

Appendix 3. Åbo Akademi university's authorship model

Åbo Akademi University has adopted this form for agreeing authorship (screenshot).

The screenshot shows a web form titled "Åbo Akademi University - Authorship Model". Below the title is a note: "Filling out the form can be continued, provided that you tick the box and enter your e-mail address at the end of the form before you make a partial submission." The form is divided into several sections:

- Authorship:** Contains two input fields: "Article (heading):" and "Sent to (journal):".
- Contributor 1:** Contains one input field: "Name".
- Contribution:** A large text area containing a list of contribution types with checkboxes:
 - Conception
 - Design
 - Acquisition of material
 - Analysis of material
 - Interpretation of material
 - Drafting of the article
 - Revising the article
 - Final approval (all)
 - Other (specification below)
- Other substantial contribution (specify):** A text input field at the bottom.

TUTKIMUSEETTINEN
NEUVOTTELUKUNTA

FORSKNINGSETISKA
DELEGATIONEN

FINNISH NATIONAL BOARD ON
RESEARCH INTEGRITY TENK

www.tenk.fi